...РОЙН БОЛЗОР—ОКТЯБРИИН НЭГЭН

...эшэ 5 хоногто оролдосотой шангаар ажаллажа, ургаса хуряалгаяа, гүрэндэ таряа, хартаабха, овощ тушаалгаяа дүүргэхын, үрэһэ хүрэнгэеэ хаажа абахын түлөө тэмсэе!

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

...УРЯАД ҮНЭН

...СС-эй Буряадай обкомой, Улаан-Үдын горкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 228 (9982) | 1962 оной сентябриин 26, среда | Сэн 2 мүнгэн

...ЫН АЖАЛША ДЫЕ ХАРТААБХА, ОВОЩООР ХҮСЭД ХАНГАЯ

...гээшэмнай баян дэл... хүдөө ажахыдахи ша...анга, тон харюусал...мүн. Таряа хуряалга, ...тушаалгаяа эршэмтэй ...гаар ябуулхын ха... хүдөө тосхоной ажал... ...аабхаяа малтажа, ...уулжа, баһал сүлөө ...хүдэлжэ байһан үе... ...шье хартаабха, ого... ...ээ хуряалга, гүрэн... ...алга хангалтагүйгөөр ...энэ, ехээр унжагайр... ...хэ тэмдэглэхэ хэрэг...

...мэдээнэй ёһоор, рес... дотор таригдаһан ...мил 20 гаран про... ...глуулагданхай, хар... ...шөө 40-өөд шахуу ...малтагдаагүй, газар ...һаар. Хүдөө ажахы... ...шухала хүдэлмэри ...эбэрэй, Кабанскын, ...болон бусад аймагуу... ...оз, совхозууд бүри... ...р унжагайруулан, ...оор эрхилнэ. Бу... ...аг ерээ. Хартаабха ... огородой эдеэ суг... ...шангалха гээшэ мү... ...шухала зорилго бо... ...ажахы бүхэнэй хү... ...гшэд мэдэхэ уялга... ...саяа заахашье гээлгэ ...йгөөр, сүм хуряажа ...улада бүхы хүсэеэ ...ёһотойбди.

...бха, овощ түргэн ...ар хуряажа абаха... ...та, тэрэниие бэлэд... найдамтай һай... ...хадагалха хэрэгтэ ...а онсолон хандуулха ...Үргэн ниитэ зонииие, ...городуудай болон ...шэдэй тосхонуудай ...ые ерэхэ ургаса хү... ...ощ, хартаабхаар гүй... ...эн хангалган худал... ...маанай, бэлэдхэлэй ...ургаануудай ажал ...а гол түлэб дулды... ...анинь элитэ. Гэбэ... ...аабха, овощ бэлэдхэ... ...мүн лэ хангалтагүй... ...гэгдэнэ. Республикы... ...оз, совхозууд овощ ...түсэбөө оройдоол 19 ...хартаабха —25 про... ...гээд байна.

...жэлдэ худалдаа най... ...нитын эдеэ хоолой ...инуудаар 151 мян... ...ер овощ бэлэдхэгдэ... ...байгаа һаа, даб дэ... ...гаад шахуу центнер ...бтаа. Хартаабха бэ... бүришье муу. 124 ...центнерэй орондо хо... ...ан центнер бэлэдхэг... ...Энэ хүдэлмэрине ...ын горпищеторг бү... ...эмхи гуримгүйгөөр ...Тиихэдэ Буркоопсою... ...ата бэлэдхэлэй эм... ...нууд, арадай ажа... ...эй УРС, столовонуу... ...мүн лэ мүртэй юумэ ...уһаар.

Колхознигууд болон совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдэй хубиин хэрэглэмжэһээ үлүү гараһан хартаабха, һонгино, капуста, морхооб, огородой бусад ургамалнуудые байра дээрэнь худалдан абаха гү, али городой дэлгүүртэ асаржа наймаалхадань али болохо туһаламжа үзүүлхэ ябадал гуримтайгаар эрхилэгдэнэгүй. Энээн тушаа худалдаа наймаанай, бэлэдхэлэй эмхи зургаанууд һаналаа табиха уялгатай байгаа бшуу. Эд хэрэглэгшэдэй кооперациин хүдэлмэрилэгшэд хүдөөгөөрхинһөө хартаабха, овощ худалдан абажа, комиссионно ёһо гуримаар наймаанда гаргаха хэрэг үргэнөөр эмхидхээгүй байһаар. Иимэл дутагдалнуудһаа боложо, республикымнай ниислэл хотын магазинуудта, колхозой дэлгүүртэ хартаабха, овощ элбэгээр наймаанда гаргагданагүй, тиигээд үнэ сэнгыньшье хүсэд хямдарнагүй.

Хотын ажалшадай хэрэглэмжые хартаабха, овощоор дүүрэн хангахын тула хуряалгынгаа хүдэлмэри эрид хурдабшалха, энэ хэрэгтэ бүхы хүсэеэ элсүүлхэ, машина техникэеэ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха шухала. Тиихэтээ хамта овощ, хартаабха бэлэдхэлгын хэрэг гуримшуулха, тэрэниие гүрэндэ тушааха түсэб даабаряа эрхэ бэшэ дүүргэхэ зорилго колхоз ба совхозууд, худалдаа наймаанай эмхи зургаануудай урда табигдана. Мүн колхознигуудһаа хартаабха, овощ худалдан абаха хэрэг һайнаар эмхидхэхэ хэрэгтэй.

Хүн зоной хэрэглэмжэдэ зорюулагдахаар хараалагдаһан овощ, хартаабхые гутаангүй, һайнаар хадагалха гээшэ баһал харюусалгатай хэрэг. Тиимэһээ худалдаа наймаанай, эдеэ хоолой эмхи зургаанууд бэлэдхэһэн зүйлнүүдээ хадагалха газарнуудые бүрин түгэс болгохо, түргэн гутадаг овощ дабһалха шухала. Иигэжэ городуудайнгаа зониие гансахан намартаа бэшэ, харин үбэлдөө, ерэхэ хабартаа хүрэхэ огородой эдеэгээр хангаха арга олгое.

Хартаабха, овощ бэлэдхэхэ гээшэ тон шухала, харюусалгатайшье хэрэг болоно. Тиимын тула энэ асуудал бүхы партийна, совет органуудай үдэр бүриин нарин хинамжа шалгалта доро шиидхэгдэхэ ёһотой.

Худалдаа наймаанай, бэлэдхэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд! Эдеэ хоолой шухала зүйл болохо овощ, хартаабхаар хото городуудайнгаа ажалшадые хангаха хэрэг таанадайл габшагай шадамараар хүдэлһэнһөө, хүсэлэлгэ оролдолгоһоо дулдыдаха байна. Шамдыт, шангалыт, нүхэдүүд!

—●●✦●●—

...ационно шэнэ техникые парти, ...вительствын хүтэлбэрилэгшэд хараба

...ис Ажалай Геройн ...эдэ хоёр дахин хүр... ...В. Ильюшинэй хүтэл... ...конструкторска бю... ...лективэй байгуулһан ...эжэ шэнэ, олон һуу... ...ссажирска самолё... ...искэ шангай лауреат ...ль гэгшын хүтэлбэ... ...нструкторска бюро... ...улһан шэнэ вертолё... ...Коммунис партиин, ...правительствын хү... ...гшэ нүхэд Г. И. ...Ф. Р. Козлов, А. Н. ...О. В. Куусинен, Д. С. ...й, М. А. Суслов, ...щев, Н. М. Шверник, В. В. Гришин, П. Н. Демичев, Л. Ф. Ильичев, Б. Н. Пономарев, тэрэшэлэн СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо Д. Ф. Устинов сентябриин 24-дэ хараа.

Авиационно техникын талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ П. В. Дементьев, авиационно техникын талаар главна конструктор С. В. Ильюшин, вертолёдуудай главна конструктор М. Л. Миль, авиационно двигательнүүдэй главна конструктор А. П. Изотов гэгшэд харалгын үедэ тайлбари үгэһэн байна.

(ТАСС).

Таряалан дээрэһээ мэдээсэлнүүд

Колхоздоо түрүүлһэн бригада

Байгша ондо Баян-голой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой (Баргажан) хоёрдохи тракторно-таряан ажалай бригадын механизаторнууд онсо шалгаржа, 2 мянган гектар орооһото ургамалнуудаа 20 гаран хүдэлмэриин үдэр соо хадажа, хуряажа, ойрын үдэрнүүдтэ дүүргэхэнь. Мүнөө эндэхид гектар бүриһөө дунда зэргээр 15—16 центнер орооһо абаад, Эхэ орондоо 5 мянган центнер таряа тушаагаа.

Тус бригадада түрүү комбайнернууд: Бубей Дармаев, Владимир Гармаев, Назар Шарипов гэгшэд үдэр бүри 20—25 гектар таряа хуряана. Тэрэшэлэн комбайнһаа гараһан таряа зөөдэг 2-дохи АТК-гай жолоошод нүхэд: Рыжков, Иванов, Удовиченко болон бусад бүтээсэ ехэтэй ажалай жэшээ харуулна.

Тиихэдэ тоог дээрэ таряа сэбэрлэжэ, тэрэниие үдэр, һүнигүй ашажа, бэлэдхэлэй пунктда ябуулдаг. Улаан-Үдын шэлэй заводой бүлэг хүдэлмэришэд, хүдөө ажахын техникумэй һурагшад тэдэнэрһээ дутуугүй һайнаар хүдэлнэ.

Д. Раднаев.

Комбайнай хүнхинөөн замханагүй

ЯРУУНА. **(Телефоноор абтаба).** Үльдэргын «Коммунизм» колхозой таряалан дээгүүр үдэр һүниин илгаагүй, үргэлжэ хуряалгын халуун хүдэлмэри ябажа байна. Эндэхи үнинэй, дүршэлтэй комбайнернууд Петр Климов, Михаил Москвитин гэгшэд үдэр бүхэнэйнгөө даабариие холо үлүүлэн дүүргэнэд. Тиихэдэ энэ жэл Тохойн механизациин училищи амжалтатайгаар дүүргэһэн залуу комбайнер, комсомолец Очир Дамбаев «СК-3» комбайнаар үдэртөө 23—25 гектар таряа суглуулан сохино.

Г. Тыскеев.

Эрхим жолоошод

Анаагай совхозой 2-дохи отделенидэ Улаан-Үдын нэгэдэхи АТК-гай автомашинын жолоошод Розинкинд Ефим Лаптев Василий хоёр һайнаар ажаллана. Тэдэнэр таряа хуряалгын урда тээ эндэ ерэһэн юм. Хоюулан 1400 тонно силос шэрээ. Мүнөө Ефим Василий хоёр орооһо шэрэнэ. Энэ отделениинхид гүрэндөө 2500 центнер орооһо тушаагаад байна. Тэрэнэй 1500 центнерыень нүхэд Лаптев, Розинкинд гэгшэд шэрэжэ гараа. Эндэхи зон тэдэниие магтана, «ехэл бэрхэ хүнүүд» гэлдэнэ.

К. Жалсараев.

Хори.

АЖАЛАЙ ЭРШЭ ШАНГАДАҺААР

Репортаж

Иннокентьевкэ тосхонһоо Холтоһон хүрэтэр зуугаад үлүүтэй модо газарта Чисаанын совхозой таряалан, сабшалан нэмжыдэг. Тус совхоз энэ жэл арбан дүрбэ мянга гаран гектарта таряа хэһэн байна.

Мүнөө энэ ехэ таряалан дээрэ ургаса хуряалга бараг һайн ябана гэжэ нэн түрүүн тэмдэглэгдэхээр. Поли дээгүүр ябажа үзэхэдэ, механизаторнууд нэгэшье залаа таряа гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа абаха гэжэ оролдоно.

— Сентябриин 21-нэй мэдээгээр, совхозой 14 мянган гектар орооһо таряанһаа арбан хоёр мянгыень хуряагаад байна. Гушаад комбайн поли дээрэмнай ябана. Механизаторнуудаараа хөөрэлдөөд байхадаа, таряагаа хуряажа үглөө мүнөө дүүргэхэмнай гэжэ батаар хэлэхэ аргатайбди,—гэжэ совхозой директор нүхэр Базаржапов манда хөөрэбэ.

Ямаршье отделениин поли дээрэ ябахада, хүсэтэ комбайнуудай хүнхинөөн үдэр һүнигүй зэдэлнэ. Совхоз соогоо шалгарһан комбайнернууд С. Комаров, И. Паньков, Д. Санданов, Б. Бадмаев, Б. Дашицыренов, Б. Дондоков, Д. Галданов, Ц. Лхасаранов гэгшэд халаанайнгаа даабари үдэртөө хоёр дахин үлүүлэн дүүргэнэ. 2-дохи отделениин түрүү комбайнер Базар Дондоковой Үлэнтэ нютагта «СК-3» комбайнаар таряа суглуулжа хадажа ябаһаниинь **(1-дэхи зураг дээрэ)** харуулагдана.

Үлзытэ нютагһаа шанха зүүн хойно, гурба-дүрбэн модоной газарта Жаргаланта нютаг оршодог. Эндэ хүрэжэ ерэхэдэ, дүрбэдэхи отделениин кукурузашад Дмитрий Иванович Грешилов Аверьян Агапитов хоёр паар хахалжа, сүлөөгүйхэн байба **(2-дохи зураг).** Нүхэр Грешилов байгша ондо 120 гектарта кукуруза таряад, 72 гектарһаань га бүриин 350 центнер, 48 гектарһаа—200 центнер ногоон эшэ набша хуряажа абаа. Тэрэнэй бригада һаяхан 1600 тонно силос даража дүүргээ.

Хоёрдохи отделениин тоог дээрэ ерэхэдэ, комбайнуудай бункерһаа асарагдаһан таряан тэрэ дороо сэбэрлэгдээд, бэлэдхэлэй пунктда абаашагдана. Эндэ ехэнхидээ Михайловкын дунда һургуулиин һурагшад ерэжэ, хоёр халаанда хүдэлнэ **(гурбадахи зураг).** Таряа зөөлгэдэ Батомунко Бадмаев, Иван Иванов, Георгий Невелов гэгшэд совхоз соогоо шалгарна.

—Совхознай бүхыдөө 22 мянган центнер таряа гүрэндөө худалдаха түсэбтэй юм. Тэрэнээ дүүргэхэ дүтэлөөбди. Һүүлэй мэдээгээр, 10 гара мянган центнер таряан тушаагдаа. Гүрэндэ таряа тушааха уялгаяа түргөөр дүүргэхын түлөө бидэ жолоошод үдэр һүнигүй ажалланабди,—гээд, жолоошон Батомунко Бадмаев автошэгнүүр дээрэ машинатай орооһо шэгнүүлжэ байхадаа, манда тобшохоноор хөөрэбэ.

Мүн совхозой табадахи отделенидэшье ошоходо, ажалай халуун охин бурьялна. Эндэхи механизаторнууд дунда зэргээр 11-12 центнер, зарим газарһаа гектарай 15-16 центнер таряа абажа, урма зоригтойгоор ажаллажа байнхай.

— Манай отделени таряа хуряалгаяа үглөө мүнөө дүүргэхэнь,—гэжэ отделениие эрхилэгшэ Ринчинима Цыренбазаров манда харюусаба.

С. Балдуевай фото, текст.

Түрүү орон доторнай

КОММУНИС АЖАЛАЙ ҺУРГУУЛИ

МИНСК. (ТАСС). Үйлэдбэридэ шэнэ юумэ үүсхэгшэдые коммунис ажалай һургуулида һургаха талаар городой парторганизацинууд ехэхэн дүршэлтэй болоо. Тэндэ 256 иимэ һургуули мүнөө эмхидхэгдэнхэй. Тэдэнэй программые партиин горком зохёожо үгөө. Һурагшадынь ниитэ-политическэ, экономикын, үйлэдбэриин технологиин, эрдэм ухаанай, техникын, литературын, искусствын асуудалнуудые шудалха юм.

Партийно-ажахын эдэбхитэд, инженер, технигүүд марксизм-ленинизм, техническэ эрдэм шудалха үдэшын университедүүдтэ һураха байна. Бэеэ даагаад марксистско-ленинскэ теори шудалагшадта зорюулжа, лекцинүүд уншагдаха, хөөрэлдөөн, конференцинүүд үнгэргэгдэхэ. Политическэ гэгээрэл эрхилхэ газар гэр байрануудай управленинүүдэй дэргэдэ эмхидхэгдэнэ. Гадна КПСС-эй XXII съездын материальнуудые, партиин Программа шудалха кружогууд болон лектори эмхидхэгдэхэ.

Интеллигенциие политическэ талаар гэгээрүүлхэ горьтой хүдэлмэри хэгдэхэ. Багшанар КПСС-эй түүхэ, коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ асуудалнуудые, научна атеизм; медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд — философи, марксизм-ленинизмын классигуудай зохёолнуудые; уран зохёолшод — марксистско-ленинскэ эстетикэ болон этикэ, философи шудалха юм.

ШЭНЭ ШАХТА

ЧЕРВОНОГРАД, Львовско область. (ТАСС). «Великомостовская» гэжэ 9-дэхи шэнэ шахта түрүүшынгээ нүүрһэ үгэжэ эхилээ. Тэрэ шахтань болзорһоо гурбан һара хахад урид баригдаа. Суудхын 1500 тонно түлишэ эндэһээ малтажа абахаар хараалагдана. Предприяти мүнөөнэй механизмуудаар, автоматическа түхеэрэлгэнүүдээр хангагданхай. Газар доронь үдэрэйхи шэнги гэрэлтэй лампанууд носоно.

Львовско-Волынска бассейнһээ нүүрһэ абадаг арбан зургаадахи предприятинь— № 9 шахта болоно. Мүнөө эндэ хэдэн шахта бодхоогдожо байна.

ЭРТЭ УРДА САГАЙ ХОТО

АЛМА-АТА. (ТАСС-ай корр.). Казахстанай ниислэл Алма-Ата мянга табан зуун—хоёр мянган жэлэй саада тээ А-Лима гү, али Алма гэжэ нэрэтэй томо һуурин байгаа гээд, советскэ археологууд тоолоно.

Манай ээрын эхин багаар бүтээгдэһэн шабар амһартанууд, зургаадахи зуун жэлэй үеын сэрэгшэдэй шулуугаар хэгдэһэн дүрсэнүүд тэндэхи газар дороһоо олдоһон байна. Нэгэдэхи зуун жэлэй эхеэр Индидэ бүтээгдэһэн хашарһа мүнгэн баһа олдоо бшуу.

Хитад Инди хоёрой наймаанай ехэ харгы дээрэ энэ һуурин тогтоогдоһон байгаа. Тиигээд Тимурай сэрэгшэд энээниие тоноһон, удаалуулан 17—18-дахи зуун жэлэй уулзадха багта Джунгариин нүүдэлшэд эсэслэн хооһолһон гээд багсаагдана. Үнгэрһэн зуун жэлэй тэн багаар тус хото һэргээн бодхоогдожо эхилһэн түүхэтэй.

1921 ондо одоол Алма-Ата гэжэ нэрэтэй болоһон байна. Казахстанай томо индустриальна, научна болон захиргаанай түб болохо Алма-Атада мүнөө 600 мянган хүн зон ажаһуунa.

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

Республикын колхоз, совхозуудта орооһото ургамалнуудай болон хартаабхын эрхим шанартай үрэһэ элбэгээр бэлдэхэ

«Ороoһото, тоһолиг ургамалнуудай, таримал ногооной үрэһэ бэлдэлгые һайжаруулха» тухай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1960 оной апрелиин 23-най, мүн «Колхоз», совхозуудые үрэһэ хүрэнгөөр хангаха харюусалга тухай» 1961 оной январиин 20-до абтаһан тогтоолнуудые республикымнай ажахынууд хэр зэргэ дүүргэжэ байнаб гэжэ һаяшаг Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет хаража үзөө.

Республикын Хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилгэ, бэлэдхэлгын министерство, нютагуудай үйлэдбэриин управленинүүд болон аймгүйсэдкомууд, колхоз, совхозуудайшье хүтэлбэрилэгшэд мүнөө хүрэтэр эрхим шанартай сортовой үрэһэ хүрэнгэ элбэг ехээр бэлдэжэ, өөһэдынгөө хэрэгсэлые гүйсэд хангаха тушаа үшөөл биратай юумэ хэнэгүй гэжэ тэмдэглэгдээ. Олонхи колхоз, совхоз бүхыдөө сортовой үрэһөөр тарилга хэдэг боложо шадаадүй. Байгша ондо аймагуудта ороoһото ургамалнуудай оройдоол 73,7 процентнь сортовой үрэһөөр таригдаа. Харин хартаабхын миил 11 процентнь лэ шэлэмэл һайн сортын үрэһөөр таригдаа юм.

Нёдондо олонхи ажахынууд өөһэдтөө хүсэд хүрэхэ һайн шанартай үрэһэ бэлдэжэ шадаагүй дээрэһээ энэ жэлдэ гүрэнһөө уриһаар абажа тариха баатай болоо. Тэрэшэлэн зарим колхоз, совхозууд тарилгын шанарта хүргэгдөөгүй, муу үрэһөөр тарилга хээ.

Ажахынуудта үрэһэ ургуулха тусхай отделени, бригаданууд эмхидхэгдэһэн нэрэтэй аад, тэдэнь өөһэдынгөө урдахи зорилгые дүүргэжэ шаданагүй. Гадна Түнхэнэй, Мухар-Шэбэрэй, Захааминай, Яруунын аймагуудта үрэһэ ургуулха бригада, отделенинүүд мүнөө хүрэтэр хүсэд эмхидхэгдээгүй байха юм. Тиихэдэ Бэшүүрэй, Хяагтын, Зэдын аймагуудта, мүн Хэжэнгын, Хурамхаанай, Нарһатын, «Октябрьский» совхозуудта үрэһэнэй түсхай бригада, отделенинүүд миил ёһо тэдысэ эмхидхэгдэһэн нэрэтэй. Юуб гэхэдэ, тэдэ бригада, отделенинүүдынь эрхим шанартай сортын үрэһэ ургуулжа, һайнаар хуряажа абаад, тэрэнээ зүбөөр бүридхэжэ, сэбэрлэжэ, ажахынуудайнгаа хэрэгсэлые гүйсэд хангаха тушаа ёһоор оролдолго гарганагүй. Үрэһэ ургуулха бригада, отделенинүүдтэ бэлэдхэл һайнтай мэргэжэлтэ—агроном, бригадиршье байдаггүй.

Олонхи ажахынуудта сортовой үрэһэ тарилгын тоо бүридхэл, тэрэнэйнь документаци гуримшуулагдаагүй. Колхоз, совхозуудай агрономууд ажалдаа хайша хэрэгээр хандажа, сортовой үрэһэ бэлэдхэлгын тоо бүридхэл ёһоор хэгдэдэггүй дээрэһээ хүрэнгын ороoһон хэрэгтэ хэрэггүй газарта үлүүсэ гаргашалагдажа, үрилтэ хоролтодо оруулагдана.

Зарим аймагуудта үрэһэнэй амбаар, склад, тоогууд тон муу. Илангаяа Түнхэнэй, Прибайкалиин, Зэдын, Баргажанай, Загарайн аймагуудта ороoһо таряа, хартаабхын үрэһэ хадагалха тусхай склад, тоогууд оройдоошье баригдахаяа болишонхой. Энээнһээ боложо, тэндэ үрэһэ хүрэнгын ороoһон үбэл, хабар, намаршье хэдэн һара соо сагаан талада обоолоотой хэбтэжэ, гутана, ургаха шанараа гээнэ. Ажахынуудта элдэб сортын үрэһэ һэлгэжэ тариха, тэрэниие шэнэлхэ тушаа юуншье хэгдэнэгүй.

Эдэ бүгэдэдэ Буряадай хүдөө ажахын туршалгын станци, аймагуудтахи элитнэ үрэһэ ургуулха ажахынууд ехэхэн зэмэтэй. Тэдэнэр ороoһо таряанай, хартаабхын шэнэ, һайн ургасатай сортнуудые бии болгожо, тэрэниие үргэнөөр дэлгэрүүлхын тула мүртэй юумэ хэнэгүй. Станциин мэргэжэлтэд ажахынуудта тон үсөөн ябадаг, тэдэндээ ёһоор туһаламжа хүргэнэгүй.

Иимэ тулюур байдалай саашадаа яашье тэсэшэгүй байһаниие хараада абажа, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет тусхай тогтоол гаргаа.

Республикын колхоз, совхозуудта үрэһэ хүрэнгэ бэлдэхэ асуудалые дары һайнаар шиидхэжэ, ерэхэ 1963 оной тарилгада хүсэд дүүрэн хүрэхэ эрхим шанартай сортовой үрэһэ бэлдэхэ тухай Буряадай АССР-эй Хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилгэ, бэлэдхэлгын министерствые, нютагуудай үйлэдбэриин управленинүүд болон аймгүйсэдкомуудые уялгалаа. Илангаяа горох, тэжээлэй бобы, обёос, ешмээн, гэршүүхэ, хартаабха гэхэ мэтэ ургамалнуудай һайн сортын үрэһэ бэлдэхэ тухай тогтоол дотор онсо анхарал хандуулагдана.

Тэрэшэлэн хаа хаанагүй үрэһэ ургуулха бригада, отделенинүүдые дары эмхидхэжэ дүүргэхэ, тэрэниие мэргэжэлтэй бэрхэ агроном, хүтэлбэрилэгшэдөөр бүридхэжэ, аймгүйсэдкомдо баталха. Колхоз, совхоз бүхэндэ ойрын үдэрнүүдтэ үрэһэ хүрэнгын тоо бүридхэлэй дэбтэр бии болгоод, тэндээ бүхы хэрэгтэй тэмдэглэл хэжэ, урда тээнь бии байһан алдуунуудыень усадхажа, шэнээр бэшэхэ ёһотой.

Ойрын табан жэлэй туршада ажахынуудта сортнуудые һэлгэхэ, шэнэлхэ түсэб табижа, тэрэнээ бэелүүлжэ эхилхэ. Мүн колхоз, совхозуудта хартаабхын хэды шэнээн сортовой үрэһэ бэлдэхэб гэжэ түсэб, даабари табяад, тэрэниие заабол дүүргэхэ тушаа нютагуудай үйлэдбэриин управленинүүд уялгалагдаа.

Буряадай хүдөө ажахын туршалгын станциинхид хартаабхын элитнэ, суперэлитнэ үрэһэ ургуулжа, республикынгаа ажахынуудые эрхим шанартай хүрэнгөөр гүйсэд хангаха зэргэтэй.

1962—1965 онуудта колхоз, совхоз бүхэндэ таряа хадагалха типовой склад, дээрээ хушалтатай оньһожоруулагдаһан тоогуудые олоор бариха, түхеэрхэ түсэб баталжа, тэрэниие заатагүй дүүргэхэ ёһотой гэжэ тэрэ тогтоол дотор хэлэгдэнэ.

ХОНИ ҮРЭЖҮҮЛГЫЕ ДҮҮРГЭХЭ ШИИДХЭХЫ ҮЕ ЕРЭЭ

Колхоз, совхозуудтамнай 150 мянга гаран хонин үрэжүүлэгдээгүй байна. Захааминай, Тарбагатайн, Мухар-Шэбэрэй, Зэдын, Яруунын аймагуудта үрэжүүлгын пунктнууд мууса хүдэлнэ. Ототой хонидые дахин шалгажа, хоёрдохёо үрэжүүлхэ хэрэг тоогдоногүй. Хусанууд һүрэг соо һула ябана.

НҮХЭД ХОНИШОД! Эдэ дутагдалнуудые дары усадхажа, хонидоо үрэжүүлжэ һаяар дүүргыт.

Республикын колхоз, совхозуудта эхэ хонидые искусственна аргаар үрэжүүлгэ тухай

1962 оной сентябриин 20-ной мэдээн)*

(Түсэбэй дүүргэлгэ процентээр)

Аймаг, управлени	Хонидой бүхыдөө үрэжүүлэгдэһэниинь	Тэрэ тоодо дахинаа үрэжүүлэгдэһэниинь	Аймаг, управлени	Хонидой бүхыдөө үрэжүүлэгдэһэниинь	Тэрэ тоодо дахинаа үрэжүүлэгдэһэниинь
Баргажанай	65,6	3,9	Хориин	81,6	6,1
Кабанскын	77,6	23,4	ХОРИИН УПРАВЛЕНИ	78,8	6,4
Ахын	50,1	21,8	Загарайн	88,1	5,1
Түнхэнэй	80	5,6	Мухар-Шэбэрэй	84,3	7,2
КАБАНСКЫН УПРАВЛЕНИ	70,0	7,0	Сэлэнгын	90,6	2,9
Бэшүүрэй	86,2	7,5	Тарбагатайн	60,0	4,8
Зэдын	79,3	6,9	УЛААН-ҮДЫН УПРАВЛЕНИ	85,7	4,7
Захааминай	49,2	4,3	Республикын хүдөө ажахын туршалгын станци	110,2	—
Хяагтын	91,4	10,5			
ХЯАГТЫН УПРАВЛЕНИ	81,1	6,4			
Яруунын	72,0	7,0			

Байгша оной сентябриин 20-ой мэдээ абажа харахада, республикын колхоз, совхозуудта үшөө 150 мянга гаран хонид үрэжүүлэгдээдүй байна. Ажахынуудта илангаяа сентябриин түрүүшын, мүн удаадахи арбан хоногууд соошье үдэрэй оройдоол 11—17 хонин үрэжүүлэгдэһэн болоно бшуу.

Энэмнай бирагүйхэн байдалай тохёолдоһые гэршэлнэ гээшэ. Тиихэдэ Захааминай, Тарбагатайн аймагууд бүхы эхэ хонидойнгоо оройдоол 49—60 процентые үрэжүүлээд, энэ хүдэлмэрез ехээр унжагайруулжа байна. Баргажанай, Кабанскын аймагуудта үрэжүүлгын пунктнуудай олонхинь хаагдашанхай.

— Хонидоо үрэжүүлэнгүйгөөр хурьга яагаад абаха зомта. Таряашан хүн үрэһэ тарингүй ургаса абадаггүй ха юм. Энэтнай баһал тэрээнтэй адли, — гэжэ гээгдэжэ ябаһан ажахынуудай хүдэлмэрилэгшэдтэ һануулхаар болоно.

Үнгэрхэдөө зарим колхоз, совхозуудта ороондо ороһон хонидоо шалгажа, дахин үрэжүүлэнгүй орхижорхино. Жэшээнь, Хэжэнгын, Чисаанын совхозуудта ороондо оруулагдаһан нэрэтэй хонидойнь оройдоол 1—2 процентинь дахин үрэжүүлэгдэз. Иигэжэ байгаад, тус совхозой главна зоотехнигүүд М. Хантаев, П. Алдаев гэгшэд энэ жэлдэ хонин бүриһөө хурьга сохом абахабди гэжэ хэр батаар хэлэжэ шадаха хаб? Этигэхэнь бэрхэтэй.

Имагтал үрэжүүлэгдэһэн хонидойнгоо тоо бүридхэлые зүбөөр, тодо һонороор абажа шадаагүй дээрэһээ ороондо ороһон хонидые хаһа сагтань дахин үрэжүүлээгүй гээшэ. Гадна үрэжүүлгын хүдэлмэриин шанарай хойноһоо хэншье һаналаа табинагүй.

Намарай ольбоной хаһа орожо, мүнөө үдэшэ үглөөниинь хүйтэхэн байдаг болоо. Тиимэһээ хонидоо заабол дулаан байрада оруулжа үрэжүүлхэ хэрэгтэй. Тиибэшье Хориин, Яруунын, Мухар-Шэбэрэй аймагуудай ажахынуудта олонхи отаринуудынь мүнөө хүрэтэр зуһаландаа байһаар. Тэндэ хонидынь газаа хүйтэндэ үрэжүүлгдэнэ. Теэд энээнһээнь ямар үрэ гарахаб даа.

Мүнөө хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэри шиидхэхы үедөө ороод байна. Колхоз, совхозуудай хонишодой бригадануудта хэды хонин ороондо оруулагдааб, тэдэнэй хэдынь дахин үрэжүүлэгдээб гэжэ яаралтайгаар тодорхойлжо, бүхы арга боломжые хэрэглэн, энэ хүдэлмэриие ойрын саг соо һайн шанартайгаар дүүргэхэ ёһотойбди.

* Прибайкалиин аймагһаа мэдээн абтаагүй.

ХУДАЛ МЭДЭЭГЭЭР ХЭНИИЕ МЭХЭЛНЭБ?

(Мухар-Шэбэрэй аймагай ажахынуудта хонидой үрэжүүлгэ эмхи гуримгүйгөөр үнгэргэгдэнэ)

Байгша ондо Мухар-Шэбэрэй аймагай хонишод ерэхэ жэлэй түрүүшын кварталда хонин бүриһөө хурьга гэхэ гү, али бүхыдөө 81 мянган түл абажа, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлхэ гэһэн уялга абанхай.

Тиигэжэ эндэхид бүхы арга боломжоёо элеүүлэн, 80 мянга шахуу эхэ хонидоо 40 — 45 үдэрэй туршада имагтал искусственнаар үрэжүүлхэ зорилго табяа юм. Тэрэ гэһээр хоёр һара шахуу саг үнгэржэ, үрэжүүлгын халуун хаһа барагдаха тээшээ болобо. Теэд аймагай колхоз, совхозуудта эхэ малые, илангаяа хонидые үрэжүүлхэ хүдэлмэри хэр ябанаб гээд харабал, хэзээ хэзээнэйхиһээ эмхи гуримгүй, аали нобшоор үнгэргэгдэжэ байна. Сентябриин 20-ной мэдээгээр бүхыдөө 58.900 толгойнь гэхэ гү, али түсэбэй 74,5 процентинь үрэжүүлэгдэнхэй. Аймагай 7 колхоз, 2 совхозой нэгэнниншье энэ хүдэлмэреэ дүүргээдүй. Илангаяа «Эрдэм» совхоз, Ленинэй нэрэмжэтэ, «Знамя Ленина», «Победа», «Забайкалец» колхозуудта үрэжүүлгын хүдэлмэри ехээр унжагайрна. Ажахы бүхэнэй отаринуудаар ябахадаа хонишодой зоотехническэ заабари дүүргэдэггүй, ариг сэбэрые сахидаггүйһөө гадна, худал хуурмаг мэдээ үгэдэг ушартай али олон дайралданабди.

Үрэжүүлгын захалхада хүдэлжэ эхилһэн 85 пунктын мүнөө хахадынь шахуу хаагдашанхай. Олонхи отаринуудта хусануудынь хонин соогоо һула ябана.

Хонин һүрэг эгээл олонтой «Эрдэм» совхозые абаад үзэе. Тус ажахы түсэбэйнгөө ёһоор энэ жэлдэ 19.900 хонидые ороондо оруулха аад, һүүлшын мэдээгээр үшөө 3 мянган хонин үрэжүүлэгдээдүй байһаар. Хонишодой ажалые хэншье шалганагүй. Жэшээнь, Боомой 3-дахи отделенидэ Баир Доржиевай харууһалдаг 600 эхэ хонидой 560-ниинь искусственна аргаар үрэжүүлэгдээ гэһэн мэдээ отделениин зоотехник Балагановай үгөөд байхадань, харин Доржиевайнь отарада нютагай үүлэрэй гурбан хуса һүрэг соонь һула ябаха юм. Пунктдань орожо харахада, тэндэ хүнэй ажаллаһанай тэмдэгшье үгы. Үрэжүүлгэдэ хэрэглэгдэдэг зэмсэг, түхеэрэлгэнүүдынь заводто түрхигдэһэн тоһоһоо арнаггадаашьегүй байба. Теэд юугээрээ хонидоо үрэжүүлээ гээшэб? Гайхалтай.

Энэ совхозой хурьшэ Ленинэй нэрэмжэтэ, «Знамя Ленина» колхозууд хонин ёһоор үсхэбэрилдэгөөрөө мүн лэ томохон ажахынуудай тоодо ороно. Гэхэтэй хамта Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой главна зоотехник Ф. Тугаринэ 11.652 эхэ хонидоймнай 7950-ниинь үрэжүүлэгдээд байна гэһэн мэдээ ЦСУ-дэ үгөө. Энэ мэдээнииинь хэр зүбтэй хаб, этигэхэнь бэрхэтэй. Яахадааб гэхэдэ, үрэжүүлгын хүдэлмэри отаринуудтань хайша хэрэгээр табигдаагүй. Ямаршье шалгалта хэгдэнэгүй. Энээниинь һамбаашалан, һэшхэл нэрэеэ гээһэн зарим нэгэн хүнүүд худал хуурмаг мэдээ үгэжэ, ажахыда, гүрэндэшье ехэ хохидол ушаруулхаяа байна.

Жэшээнь, тус колхозой техник-үрэжүүлэгшэ Брылев гэдэг хонид искусственна аргаар үрэжүүлэгдээ гээд, аяар сүүдхэ урид худал мэдээ үгэдэг байһаниинь элирээ. Сентябриин 4-нэй үдэр ябахадамнай, журнал дээрээ 5-най үдэр 26 хонин үрэжүүлэгдээ гээд аржытар бэшэжэрхёод һуугаа. Тэды хониной болохые аяар нэгэ үдэр урда тухайлан мэдэдэг болобо гээшэ гү? Худал мэдээ үгөөд, хонид соогоо хусануудаа табяад һууханань колхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд шалгажа үзэнгүй, тэрэниинь дам саашань дээдын эмхи зургаанда дамжуулдаг заншалтай.

Ототой болоһон хонидые бэдэрдэг хусанууд залуу, хүсэ шадалаар һайн, тарган байха зэргэтэй. Тиин гэһээ «Знамя Ленина» колхозой хонишон Бальжинимаевай отарада зунай хүхэ ногооной үедэ хоёр хусануудынь үлбэр туранхай байгаад, үхөө. Имэ ахир, арай шамай бэеэ даажа ябаһан хусанууд ототой болоһон хонидые бэдэржэ олохо аал? Үгы даа.

«Победа» колхозой хонишон М. Иванов сүүдхэдээ нэгэ дахин үрэжүүлгэ хэнэ. Пункт соонь абаха таһаггүй муухай.

«Забайкалец» колхоздо үрэжүүлгэ хэр эмхидхэнэб гэхэдэ, эндэ бүришье муу. 8513 хонидой 5700 гаранинь үрэжүүлэгдэһэн нэрэтэй. Колхозой 8 пунктынь миил 2—3-ниинь хүдэлнэ. Бэшэниинь үни хада хаагдашанхай. Отаринуудта мүнөө хүрэтэр һүрэг соонь хусанууд ябаһаар. Түгэнын голдо байратай В. Павлуцкиин отарада ерэхэдэмнай 659 хонин соонь 23 хуса ябаа. Энэ юу харуулнаб гэхэдэ, ажахын шухалын шухала харюусалгатай хэрэгые ямаршье бэлэдхэлгүйгөөр эхилһэниинь эли болоно бшуу. Хонишод В. Фадилеев, М. Маковеев, Е. Шадрин гэгшэдэй отаринуудтахи үрэжүүлгын пунктнууд хүдэлнэгүй. Хусануудынь хонидоороо сугтаа ябана. Гадна хурьгадай эхэһээ илгагдаадүй байһаншье ушар бии. Колхозой главна зоотехник В. Драгун дааһан ажалдаа ханамжагүйгөөр хандана.

Мухар-шэбэрэйхид энэ жэлдэ 20 мянган хонидоо һубайруулаа. Хэрбээ яаралтай хэмжээ абаагүй һаа, ерэхэ жэлдэ бүришье олоор һубайруулха туйлдаа хүрөөд байна. Ерэхэ жэлэй түрүүшын кварталда 81 мянган хурьга абаха гэһэн уялгань миин сааарһан дээрэ үлэхэдөө болохонь гээшэ. Энээнһээ болоно ниитын малай тоо толгойе олошоруулха түсэбэй дүүргэлтэ, саашадаа мяха, һү, ноохо бүри ехээр абаха гэһэн зорилгоёо бэелүүлхэнь бэрхэтэй болохо бшуу. Тиимэһээ үнэтэ сагаа гээнгүй, эмхидхэлэй хүдэлмэри эрид һайжаруулжа, ойрын үдэрнүүдтэ бүхы хонидоо үрэжүүлжэ дүүргэхэ ёһотой. Тэрэшэлэн хонишодой ажалые мэргэжэлтэд саг үргэлжэ шалгажа, худал хуурмаг мэдээ үгэдэг заримашуулда шанга хэмжээ абаха саг ерээ.

Б. ЖАМБАЛОВ,
манай корр.

ХОРИИН ЗОНОДО

11 ҮДЭР СОО—240 ТҮХЭРИГ

Чисаанын совхозой 2-дохи отделениин комбайнер Чимит-Доржо Цыденмункуев «СК-3» комбайнаар 11 үдэрэй турша соо 228 гектар таряа суглуулан сохижо, сезон соохи даабаряа 28 гектараар үлүүлбэ. Иигэжэ Чимит-Доржо 2283 центнер аяар шарахан шэниисэ суглуулаа. Тэрэнэйнгээ түлөө 240 түхэриг мүнгэ абаха болобо.

Тиихэдэ тус отделениин комбайнернууд Бадма Будажапов, Даша-Доржо Санжижапов гэгшэд 12 үдэрэй туршада «С-4» комбайнаар 399 гектарһаа 2500 центнер шэниисэ суглуулан сохижо, баһа даабаряа үлүүлээ. Эдэнэр тус тустаа 222—245 түхэриг мүнгэ олоһон байна.

БЭРХЭ АДУУЛГАШАД

Дээдэ Һадариг гэжэ газарта Яруунын аймагай «Дружба» колхозой 161 толгой буруу, хашарагууд бэлшэжэ ябадаг юм. Тэдэниие харахада баясахаар — булта тобир таргануд. Намарай элдин сагта хүсэ шадалаа ёһоор лэ абажа байгаа юм байна гэжэ һанахаар. Эдэниие хаража, харууһалжа байһан адуулгашад Алексей Белоусов Петр Машанов хоёрые магтамаар. Тэдэнэрэй малаа һайнаар лэ адуулһанай ашаар, һара бүри амидын шэгнүүр ехээр нэмэнэ. Жэшээлхэдэ, август һара соо бүхы дээрээ 31 центнер 31 килограммаар шэгнүүрээ нэмээбэ. Ондоогоор хэлэхэдэ, сүүдхэдээ нэгэ толгойнь амидын шэгнүүр 700 граммаар ехэ болоо.

МАНИБАДРА ГЫЛЫКОВ ТҮРҮҮЛЭЭ

Анаагай совхозой 4-дэхи отделениин таряа хуряалга ехэ урагшатайгаар ябажа байна. 12 хоногой турша соо 2163 гектарай тарян амяарлан сабшагдаад, суглуулан сохигдожо байнхай. Таряа хуряалга дээрэ ажалай түрүүшүүл олошорно. Дүршэлтэй тракторист Манибадра Гылыков социалис мүрысөөндэ түрүүлээ. Энэ нүхэрнай сезон соогоо 475 гектарай таряа «ЖБ-4,6» жаткаар амяарлан сабшаба. Тиигэжэ даабаряа 135 процент дүүргээ. Нүхэр Гылыков 1956 онһоо хойшо таһалгаряагүй трактористаар ажаллаха зуураа, нилээд ехэ дүй дүршэлтэй болоо. Трактор болон жаткая наринаар, һайнаар ашаглаһан дээрэһээ иимэ амжалта туйлаа бшуу.

К. Жалсараев.

Һургуулиин ажабайдал

Эхин һараһаа эдэбхитэйгээр...

ЭРЖЭГЭР харшын саана холо сайбайн харагдагша уужам, һаруул сонхонуудтай хоёр дабхар байшан соо ямар эмхи зургаан байдаг юм гэһэн бодол абаһаар түрөөдхинэ. Харин хонхын жэнгирхэтэй сасуу гэрэй үүдэн сэлигдэжэ, энеэдэтэй, шууяатай үхибүүд гүйлдэн гараба.

Үүдэн дээрэнь «Республикын буряад дунда 1-дэхи интернат һургуули» гэһэн гаршаг хадаатай. Интернат һургуулида уншан, олон хүүгэдтэй бүлэнэрэй үхибүүд гүрэнэй тэдхэмжэ дээрэ байгаад һуралсадаг юм. Түгэс һайн түхеэрэлгэтэй тусхай кабинедүүд, уужам классууд, спортзалнууд, мастерскойнууд болон байрын таһалганууд үхибүүдэй мэдэлдэ үгтэнхэй. Манай парти, правительствын зүгһөө залуу үетэндэ үдэр бүри хандуулжа байдаг анхаралай баталамжа энэ бэшэ гү?!

ХОНХЫН жэнгирһэнэй һүүлээр, классууд соо юун боложо байһан тушаа һонирхоёбди.

1-дэхи класс. Энэ жэлдэ эгээ түрүүшынхеэ партада һууһан бишыхан хүбүүд, басагад багшынгаа ороходо

Чердонов Боря яһала зүбөөр харюусаба.

нэгэн доро хүл дээрээ бодожо, мэндэшэлнэ. Эдэнэр Буряад ороной элдэб нютагуудһаа һаяхан ерэжэ, һургуулиин эбтэй эетэй бүлэдэ ороод, арба нэгэн жэлэй туршада суг хамта һурахань ха юм.

Түрүүшын үдэрһөө үзэгүүдтэй, тоонуудтай абьяастайгаар танилсажа эхилээ **(1-дэхи зураг)**.

Багшынгаа асуудал табихадань, харюусаха дуратайшуул олон байжа, гарнуудаа үргэнэ. Санжиева Наташа самбарта гараад, асуудалдань тоб байса харюу үгэбэ. Мүн

Багша Любовь Николаевна Ян Вен-тун үхибүүдтэ «һайн» гэһэн сэгнэлтэнүүдые табиба. Энэ залуу багша зургаан жэлэй саана училищи дүүргээд, хоёрдохи жэлээ энэ һургуулида хүдэлжэ байхадаа, оролдосотой һайн ажалаараа нүхэдэйнгөө дунда хүндэтэй болонхой.

Һургуулиин багашуултай танилсаад, аханартайнь одоо танилсая.

ФИЗИКЫН кабинет. Эндэ арба нэгэдэхи классай һурагшад гэрэл туяагай алибаа юумэндэ тудажа, гэдэргээ бусадаг хуули тухай багшынгаа хөөрэхые тон анхаралтайгаар шагнажа һуунад **(хоёрдохи зураг)**.

Эдэнэр арбан жэлэй саана нэгэдэхи классай һурагшадтал һургуулиин богоһо алхажа ороод, ерэхэ зундаа дүүргэжэ гарахань. Хэниинь саашадаа хаана һураһаб, ажаллахаб — бү мэдэе. Эдэнэй урда үргэн харгы нээгээтэй ха юм.

Светлана Антоновна Гаськова өөрөөшье һаяхан багшанарай институтда лекци шагнажа һууһан аад, мүнөө түрүүшынгээ хэшээлнүүдые амжалтатайгаар үнгэргэжэ байнхай.

Нүгөөдэ химиин кабинедтэ Зинаида Доржиевна Доржиева 10-дахи классай һурагшадтай практическа хүдэлмэри үнгэргэжэ байба. «Хэшээлээ һонирхолтойгоор, ойлгосотойгоор үнгэргэдэг багша» гэжэ һурагшадынь Зинаида Доржиевнае магтадаг.

Зинаида Доржиевна мэтээр үни удаан багшалжа, баян дүй дүршэлтэй болоһон багшанар эндэ олон. Тэдэнэй дундаһаа БурАССР-эй габьяата багшанар Серафима Бадмаевна Бадиева, Анжелика Иннокентьевна Хабаева, багшанар Елена Глебовна Протасова, Хандама Дугаровна Дамдинова гэгшэдые онсолон тэмдэглэмээр.

ЭНДЭ хамтадаа 29 багшанар юм. Үшөө 23 хүмүүжүүлэгшэд бии юм. Иимэ томохон коллективые БурАССР-эй Верховно Советэй депутат Октябрь Гармаевич Дамбаев толгойлно.

Һургуулиин һуралсалай талые даадаг Калерия Базаровна Мужанова иигэжэ хөөрэнэ:

— Һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри бүри һайжаруулха тушаа ехэхэн оролдолго гаргагдана. Мүнөө жэлдэ англи хэлэнэй тусхай кабинет, хүгжэмэй таһалганууд түхеэрэгдөө. 8—10 классуудай һурагшадые фортепьяно дээрэ наадуулжа һургаха хэшээл бии болгогдоо, уран һайханай эстетическэ 8 кружок хүдэлмэреэ захалхань.

Үхибүүдые багаһаань ажалша бэрхэ, онол дүршэлтэй болгохо хэрэгтэ һуралсалай мастерскойнууд ехэхэн үүргэ дүүргэхэнь элитэ. Интернат һургуулида түгэс һайн түхеэрэлгэтэй слесарна, токарна, модо дархалалгын, оёдолой мастерскойнууд бии.

АЖАЛ заадаг багша Валентин Васильевич Бекетовэй элдэб деталь түмэрөөр яажа хэхэ тухай хөөрэхэдэнь, һурагшад анхаралтайгаар шагнана. Володя Бальчинов нимгэн түмэр хайшалаад туршаба. Тиимэ орёо юумэ үгы хэбэртэй. Харин деталь хуурайгаар үрэжэ дархалха гээшэ даншье бэлэхэн бэшэ байшоо. Эндэ мэргэжэл шадабари хэрэгтэй.

Мүн урашуулай мастерскойдо Дансаран Чойбонович Санданов 8-дахи классай һурагша Олег Эрдынеевтэ модо тошылдохые заажа байба **(гурбадахи зураг)**.

Һурагшад стул, стол, шкаф гэхэ мэтэ мебель шадамар бэрхээр бүтээнэ. Һургуулиин классууд, хамтын байра соо тэдэнэй хэһэн [...] байха. Тиихэдэ янза [...] һайхан зүйлнүүдые бүтэ[...]

Хүбүүдэй дархалжа [...] сагад элдэб хубсаһа [...] Энэ хэрэгтэ Зинаида Нар[...] гинова басагадые һурга[...] һургуулиингаа һурагша[...] гадар, дотор хубсаһа, унта[...] сэл оёдог юм.

КОММУНИЗМ байгуу[...] ажалша, элүүр [...] солбон хүнүүдые һурга[...] зэргэтэй. Тиимэһээ спор[...] анхарал хандуулагдана. [...] рысөөнүүдтэ түрүү һур[...] спортсменүүд олон. Эдэ [...] ректорэй кабинет соо таб[...] кубогууд эли тодоор гэрш[...]

Хэшээлэй һүүлээр үх[...] дуратай юумэеэ хэнэ, ал[...] гуудта ябана. Уран һайх[...] мэй хүдэлмэридэ олон һ[...] баадалсадаг. Эндэ бэлиг[...] хатаршадшье бии. Аю[...] Сима Билтагурова, Дулм[...] болон бусад элир артистин[...] лидаа мэдээжэ болонхой.

Ута коридорой хоёр та[...] һэн үүдэнүүдэй нэгые та[...] до, тэрэ таһалга соо 5 х[...] Эдэнэй гурбаниинь ахала[...] сайхид, нүгөөдүүлынь [...] Эгэшэнэр, аханарынь [...] хойноһоо харалсажа байд[...] тай.

Зарим нэгэн шатар, д[...] дуратай. Нүгөөдүүлынь [...] гаа спортдо зорюулдаг. [...] пилма Батуева бүд дээр[...] һаар угалзатуулан [...] **(4-дэхи зураг)**.

«Ажабайдалтай һургуу[...] боо барисаае бэхижүүлхэ[...] тор арадай гэгээрэлэй [...] шаданъ хүгжөөхэ тухай[...] бодото дээрэнь бэелүү[...] ажал хоёрые алишье та[...] шэ бэрхээр шудалһан хү[...] мүүжүүлхын тула Улаа[...] дэхи интернат һургууль[...] рилэгшэд бүхы хүсэе[...] үнэн зүрхэнһөө оролдон[...]

А. Д[...]

МАЛАЙ ТАРГАН—АДУУЛГАҺАА

Үбһэ ногооной орой шаралтан хубиржа, намар боложо байһанай тэмдэг үзүүлнэ. «Һэрюу орохоодо малшье түргөөр таргалдаг: зунай аяма халуундал бэшэ ха юм» гэлдэжэ ябаһаар Турунтаево тосхон үнгэрбэбди. Нилээд ябаһан хойномнай намагай баруун хажууда набтаршаг бэетэй, хүшэгэр хара шарайтай үбгэжөөл мал адуулжа байба.

Хоёр тала руугаа һанжаһан һаглагар дэлһэтэй хээр морёо хүтэлһэн энэ үбгэнэй адуулжа ябаа хашарагуудынь монсогорхонууд уусатай, ехэл садхалан янзатай голой ногоон соогуур аалиханаар урагшаа дабшана. Бидэнэй ерэхэдэ үбгэншье зарим нэгыемнай таниһан хэбэртэй энеэбхилэн татаад:

—Сайн байна аа, хайшаа зорихотнайб, —гээд, гараа һарбайжа мэндэшэлбэ.

Зунай бэлшээриин үедэ «Прибайкалец» колхозойхид малаа һайнаар таргалуулжа байгаа юм гэжэ бидэнтэй ябалсаһан нэгэ нүхэрнай хөөрэжэшье ябаһан юм. Харин яажа ябаһаар эгээл тэрэ колхозой түрүү малшадай нэгэн Иван Федорович Воронцовтой уулзашаһан байгаабди.

— Гүүртэдэмнай 249 хашараг харууһалагдажа байдаг. Тэдэмнай энэ намар булта гүрэндэ тушаагдаха юм. Тиигэтэрнь һайнаар таргалуулхые оролдожол байнабди, — гэжэ Иван Федорович һанажа ябаһанаа даб дээрээ хөөрэжэ үгэнэ.

Ажал тухайнь хөөрэлдэжэ эхилхэдэмнай малшан бүришье урма зориг оробо хэбэртэй. Адуулжа байһан малыныше холо ошоногүй, эзэеэ тойрожо байгаад эдеэлнэ. Энэ һамбаандаа өөрынгөө дүй дүршэл тухай нүхэр Воронцов һонирхолтойгоор хөөрэбэ.

—Артелиингээ малые нилээд адуулалсаһан байхаб. Муушье ажалладаг гэгдээгүйб. Даажа байһан юумэндээ харюусалгатайгаар хандаад, тэрээндээ эзэн болоод ябахадаш хүн зон магтажа байдаг юм,— гэжэ үбгэн малшан хэлэнэ.

Үнэхөөрөөшье һураглахада, нүхэр Воронцов хододоол магтаалтайгаар ажаллажа байдаг. Тэрэнэй хэһэн ажалай дүнгые холоһоо абаадшье яалтайб. Энэ жэлэйнь хүдэлмэри дээрэһээ элеэр харагдана. Тус гүүртын хашарагууд май һарын эхеэр зунай бэлшээридэ гаргагдаһан байгаа. Зунай эхин һаринуудта бороо хура багатай, бэлшээриин газарай ганданги байбашье, малаа шадамараар адууһан байха юм. Хашарагуудынь үглөөгүүр эртэ бэлшээридэ гаргагдадаг, үдэшэ орой болотор адуулагдадаг байна. Нүхэр Воронцов малаа адуулхадаа бэлшээри һайнтай газараар ябуулдаг заншалтай. Май һарада ногооной гаража эхилээгүй байхада, урда жэлдэнь малай ехэ ябаагүй, хагдаар элбэг газарыень хэсэжэ ябаад, малаа адуулдаг һэн. Хашарагуудтань үдэртөө нэгэ дахин талха тарянай зүйл үгтэдэг, хоёр-гурба дахин уһалагдадаг байгаа.

Тиигэһээр анханай һайнаар адуулагдажа байһан малынь зунай ногоон дээрэ гарахадаа бүри түргөөр мяхажаа. Нүхэр Воронцовой гүүртын малые июнь һарын һүүлээр шэгнэжэ үзэхэдэ, зариманууд 250—270 килограмм татажа байба. Харууһалдаг бүхы хашарагуудынь дунда зэргээр тус тустаа үдэрэй 700 граммаар шэгнүүрээ нэмээһэн байха юм.

Тэрэнэй хойто һаринуудта ногоо элбэгтэй газарта адуулагдажа байһан малынь хоногой 800—900 граммаар шэгнүүрээ нэмээгээ. Түрүү малшан зунай үедэ хашарагуудаа адуулхадаа хэдэ хоноод лэ бэлшээриингээ газарые һэлгэжэ байдаг заншалтай. Тиигэхэдэнь хэдэн хоногоор мал адуулагдаагүй байһан газарайнь ногоон һайнаар ургана. Энээнтэй хамта ажалайнгаа гуримые наринаар сахихын тула малшан горьтой оролдоно. Тэдэнь үглөөгүүр эртэ гаргагдахадаа голой уһанһаа ехэ холо туугдадаггүй. Наранай халатар тэрэ тойронгоо байгаад уһалагдажа, бэлшээридээ гаргагдана. Үдэ болохо багта хашарагуудынь баһал уһалагдаад, голой эрьеэр нэгэ хэды сагта амараад, бэлшээридээ гарана. Энээнэй удаа малынь бүри орой болотор адуулагдадаг.

Бэлшээридэ ябаһан малай хужарлажа байхынь тулада гүүртын малда минеральна тэжээл, илангаяа дабһа хобоо соо адхажа долёолгодог байна. Энэнь малые түргөөр таргалуулна.

— Малые таргалуулха гэбэл зун, намарай сагта һайнаар адуулха хэрэгтэй. Бидэнэр июнь һара гаргаад лэ үдэр һүнигүй ажаллажа эхилнэбди. Дулаанай сагта таргалһан мал үбэлдөө зүдэрдэггүй, тобир тарган ондо ороно. Тиихэдэ тушаагдаха малые бүришье шадамараар адуулжа, түргөөр таргалуулха шухала. Тиимэ малда зунай сагта талха тарянай зүйл эдюулхэ, намартаа полиин захаар адуулжа байхада һайн,—гэжэ малшан заана.

Иигэжэ хөөрэжэ байхадаа Иван Федорович хажуугаарнь ондоо юумэ шэбшэлсэһэн хэбэртэй:

— Харин колхозой ажахые өөдэнь татадаггүй, залхуу залихай хүнүүд али олон дайралдадаг юм,—гээд үбгэн үгэеэ үргэлжэлүүлнэ.—Бидэнэй шадалаараа оролдожо байхада, зарим хүнүүд муугаар хүдэлжэ, колхозоо гэдэргэнь татана бшуу. Би илангаяа залуушуул тухай хэдэн үгэ хэлэхээ һананаб. Манай колхоздо мал ажал дээрэ хүдэлжэ байдаг залуу үетэн колхозойнгоо найдабариие үшөөл харюулнагүй. Зар[...] хашарагуудые даажа бай[...] ниндөө адуулхаяа мэдэ[...] даашье зарим наратай [...] малаа хаажархёод байд[...] байхада хаанаһаа мал [...] —гэжэ малшан хэлэнэ.

Артелиингээ ажал [...] ушардаг зарим дутагда[...] хөөрэлсэжэ байһан энэ [...] шагнахада хүнэй досоо [...] нууд түрэнэ. Нүхэр Вор[...] удхатай юумэ хөөрэ[...] Бодоод үзэхэдэ, зарим [...] сэдьхэлээ табижа ажал[...] рэһээ колхозшье хада[...] бол ехэ хохидолдо ор[...] Коммунизм байгуулжа [...] сагта хүдөө нютагуудаар[...] далнуудай ушардаг ту[...] Н. Г. Заглада тон зүб [...] Мүнөө тэрэнэй статья[...] жэ байхада үнэн сэдь[...] байгшадай хэлэдэг үгэн[...] залихай хүнүүдтэ ехэ[...] болохонь лабтай.

Бидэнэй хөөрэлдэжэ [...] шанай адуулжа байһан [...] нилээд холо ябашаһан [...] рэлдөөгөө дүүргэхынгээ [...]

— Энэ жэлдэ аба[...] дүүргэхэл байхаб. Хаша[...] тустань 350—400 кило[...] жо тушаахадаал, хүсэ[...] юм. Зэ-э, баяртай,—г[...] үбгэн малшан яаралта[...] доо мордожо, малайн[...] ошоо һэн...

Орон доторoo коммуни[...] ха гэһэн түрэл парти[...] съездын шиидхэбэринүү[...] хэ хэрэгтэ хүсэ шада[...] жо байһан үбгэн малш[...] ронцовой үшөө ехэ ам[...] жа. гансашье колхоз[...] мүн Прибайкалиингаа [...] суурхахыень хүсэе.

Т. [...]

БҮХЫ АЖАЛШАДЫЕ ҺАЙН ҺАЙХАН ҮЗЭЛ БОДОЛТОЙ, ОММУНИЗМЫН ХЭРЭГТЭ ҮНЭН БАЙХААР ХҮМҮҮЖҮҮЛХЭ

(КПСС-эй Программаһаа)

* *

Экономическа пагандын аша үрэ ехэ

Удын ПВЗ-гэй партийна комитедэй секретариин рлогшо нүхэр А. Н. ПОРОШИНОЙ үгэһөө

ческа эрдэм дэлгэрүүлхэ хала байһые хүн бүхэн нэ. Хүтэлбэрилэгшэдһөө лмэришэн бүхэн эконо дал һайса мэдэхэ ёһо һээ урда тээ манай за нэндэ һаналаа дутама даг байһан. 1955 онһоо тэлбэрилэгшэд, партийна хэрэгтэ анхарал ехээр болонхой.

харандааш баряад, һай одог болгохоор хүнүүдые эрэгтэй» гэжэ Н. С. Хру байна. Тиимэһээ хүн экономическа эрдэмдэ жэжа шиидэһэн байгаабди. , ажалай бүтээсэ дээшэ одукциин өөрынь үнэ а түсэбөө дүүргэдэггүй хы дээрээ гүрэнэй түсэб цехүүд һайнда тоолог һан. Энэнь үнэндөө һайн шэ ха юм даа. Ажал хү дүнгые экономическа шэнжэлжэ үзэхэ шухала 60—61 оной һуралсалай лэдбэриин экономико шу номикын эхин шатын 44 хоёр мянга гаран хү , инженернүүд техни а хаагшад һуралсаа. жэлдэнь бүри олон хүн юм.

жэлдэ үйлэдбэриин эко далха 32 кружок, семи . Эдээндэ 3429 хүн һу

ын эрдэм дэлгэрүүлгэ лмэридэ аша туһатай онсолон тэмдэглэе. 17 миллион түхэригэй бүтээн гаргаһан һаа, 28 миллион түхэригтэ гү, али 68 процентээр нэл үе соо салин хүл арьбалагдаа гэхэдэ бүри отой болоно бэзэ.

ческа эрдэм шудалалгын байһаниинь хоёр цехэй дээрэһээ харагдана. Ва таль хэдэг цехтэ 1960 ы хүдэлмэришэдэйнь 60 һазаг байгаа. Тиин гэһээ ардаг цехэй хүдэлмэри дөө 26 процентнь һура Тиин эдэ хоёр цехэй хү үрэ дүн тад ондоо: түрүүшын цех 1960 ондо ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө 103 процент дүүргэһэн, харин нүгөөдэнь 94 процент болгоһон юм. Үгышье һаа, түрүүшынхидэй 44,8 мянган түхэригэй алмалта хэхэдэнь, вагон хабсарагшад 118,6 мянган түхэриг мүнгэ үлүү ехээр гаргашалаа. Энээн дээрэһээ харахада, экономическа пропагандын аша үрэ ехэ байна. Экономикын асуудалаар һонирходог, һаналаа табидаг цехтэ хүдэлмэриишье үрэ дүн һураггүй һайн байдаг.

Вагон хабсаралгын цехэй гээгдэлые усадхахын тула заводой дирекци, партком оролдолго гаргаа. Нэн түрүүн экономикын эрдэм дэлгэрүүлхэ хүдэлмэри эмхидхэгдээ. Тиин 1961 ондо тус цехэй хүдэлмэришэдэй 72 процентнь үйлэдбэриин экономико шудалха кружогуудта, экономикын эхин шатын һургуулида һуралсаа юм. Игэжэ түхэриг бүхэниие тооложо һураһанай ашаар цехэй хэрэг заһаржа эхилээ һэн. Үнгэрэгшэ жэлэйнь дүн мүн лэ һайн байгаа. 1962 оной түрүүшын хахадта ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө 103 процент дүүргээд, 8,3 мянган түхэриг арьбалаа.

Экономикын эрдэм дэлгэрүүлхэтэеэ хамта харуулан ойлгуулха агитацида ехэ анхарал табидагбди. Юуб гэхэдэ, нэгэ шүрэб, нэгэ киловат-час электрын элшэ хүсэн хэды тэ болохоб гэжэ хүн бүхэндэ ойлгуулха хэрэгтэй ха юм. Энээнһээ гадна, голодоһо гаргаха ябадалтай шанга тэмсэл ябуулагдадаг гээшэ. Жэшээнь, цехүүд соо самбарнуудые үлгөөд, гутаагдаһан детальнуудые тэрээн дээрээ үлгэдэгбди. Тиихын хажуугаар үнэ сэнгыень, гутааһан хүнэйнь нэрые бэшэлсэдэгбди.

Экономическа пропагандые аша үрэ ехэтэй болгохын түлөө тэмсэхэ шухала. Энэ талаар манай заводой пропагандистнар нүхэд Прокопьев, Ревякин, Рабданов, Кулев, Думнов гэгшэд һайн үрэ дүн туйлаа. Эдэнэй дүй дүршэл дэлгэрүүлхэ хүдэлмэри ябуулагдана. Тиигээд байхадаа экономическа пропагандын аша үрэ, хүсэ нүлөөнэй улам ехэ болохонь лабтай.

Теориин, экономикын суудалаар конференци үнгэргэдэг дүршэлһөө

-эй Хяагтын райкомой политическэ гэгээрэлэй недые даагша нүхэр И .В. ПОЛЯКОВАГАЙ хэлэһэн үгэһөө

аймагай партийна органи теоретическэ, экономичес ренци үнгэргэдэг болоһоор эдэ юугээрээ һайн бэ гэхэ , экономикын гол шуха лнуудые гүн гүнзэгыгөөр туһалдаг, шэнэ һанал лдэг, хүсэл зориг оруул . Тиигэншьегүй аргагүй. , мүнөө совет арадай байгаа зорилгонуудай , бодото хэрэг тухай хэл юм.

хай асуудалда зорюулһан аша үрэ ехэтэй байдаг мээр. Партийна һурал р иимэ конференцинүү дэг болонхойбди.

удха түгэлдэрөөр үнгэр һайнаар бэлдэхэ, те р олохо шухала. Темэнь удха шанартай, хүн ирхуулхаар байха ёһотой. XXII съездын материал дөө ажахые хүгжөөн коммунис гурим ёһо, зан лботой темэнүүд һурал эгшэ жэлдэ хэлсэгдэһэн жээнь, коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури тухай темээр конференци үнгэргэгдөө. Промыш предприяти, ажахы бүхэнэй нүүдые хараадаа абажа, хэлсэгдэдэг байгаа. Ээрэл жна фабрикада энэ те ренци үнгэргэхэдөө, ком материально-техническэ һуури байгуулха хэрэгтэ ленностиин, илангаяа тек үйлэдбэриин үүргэ тусгаар байгаабди. Мүн энэ пред хэрэглэгдээгүй арга бо , хүн бүхэнэй үүргэ зо хөөрэлдөөн болоо һэн.

хыда энэ темэ нэгэ бага хэлсэгдэдэг байна. Жэ нэгэн колхоздо иимэ конференци үнгэргэхэ зэмын материально-тех үндэһэ һуури байгуулхада ы ямар үүргэтэйб гэжэ г байгаабди. Мүн эдеэ элбэг дэлбэг болгохо ай колхозой арга болом хэрэглэгдэнэ гү гэһэн хэлсэгдэбэ.

ба экономикын асууда конференцинүүдые үнгэр лидхэл хэхэ шадабаритай олохо, нютагай тоо, баримтануудые, диаграмма, плакадуудые, үнгэтэ газетэнүүдые хэрэглэхэ тухай эртээнһээ бодомжолдогбди.

Иимэ конференци аша үрэ ехэтэй болгохын тула оролдохо шухала. Партийна организацинууд, хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд энэнэй түлөө нэн түрүүн оролдохо уялгатай. Ямар нэгэн түрүү дүй дүршэл тухай конференци дээрэ хэлсээ хадаа тэрэнээ ажал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхын хойноһоо бултаараа оролдохо хэрэгтэй ха юм. Экономическа конференциһээ ёһото үрэ дүн хүлеэмээр. Жэшээнь, Погранична совхозой 3-дахи отделенидэ 1 гектар газар юу үгэдэг бэ гэһэн асуудалаар экономическа конференци болоһон байгаа. Һайнаар бэлдэһэн сасуу отделени дээрэ сэхэ ошоод, байгша оной апрель һара соо конференци үнгэргөө һэмди. Отделениие эрхилэгшэ нүхэр Очиров, бригадир Цоктоев, зоотехнигүүд, хонишод болон бусад олон хүн үгэ хэлээ һэн. Орой хамтадаа 70-аад хүн хабаадаа. Тэрээндэ бэлдэхэ үедэ, мүн конференци дээрэ экономикын шухала асуудалнууд элирүүлэгдээ: Погранична совхозой 1 гектар газар мүртэй юумэ үгэдэггүй байшоо. Ондоогоор хэлэбэл, газараа муугаар ашагладаг байба.

Конференциин һүүлээр эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулагдаа юм. Совхозой парткомдо, удаань партийна суглаан дээрэ энэ асуудал зүбшэн хэлсэгдээ. Тиигэһэнэй удаа совхозой дирекци таряалангаа шэнээр хубаарилһан, ургаса ехэтэй, шэмэ шүүһэтэй ургамалнууд ехээр таригдаһан байгаа. Иигэжэ гектар газарһаа тэжээлэй единицэ ехээр абтана. Пропагандые бодото байдалтай зохилдуулха гээшэмнай эгээл энэ гэжэ тоолонобди.

Үгышье һаа, «Темижбекский» совхозой арга хэрэглэхэ зорилготой экономическа конференци Хяагтын совхоздо үнгэргэгдөө һэн. Тиимэ арга хэрэглэбэл, таряа хуряалгын хүдэлмэри 20 хоногоор урид дүүргэгдэхэ гэжэ элирээ. Тус совхоз машина, техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглан, энэ жэлдэ аймаг дотороо эгээн түрүүлэн таряагаа хадажа дүүргээд, мүнөө суглуулан сохижо дүүргүүтэй байна. Эдэ бүгэдэ экономическа конференцинүүдэй аша үрэ мүн гэжэ тоолонобди. Саашадаашье аша үрэ, хүсэ нүлөө ехэтэй болгохын хойноһоо оролдохобди.

Партиин обкомой зарлаһан пропагандистнарай семинар гурбан үдэр соо үргэлжэлөө. Республикын бүхы газар нютагуудһаа—колхоз, совхозуудһаа, промышленна предприятинуудһаа ерэһэн пропагандистнар гурбан хоногто теориин, ажал үйлэдбэриин асуудалаар лекцинүүдые шагнаба.

Республикымнай промышленностиин саашадаа хүгжэхэ арга боломжо тухай Буряадай совнархозой түрүүлэгшэ нүхэр А .В. Давыдов элидхээ. КПСС-эй ЦК-гай лектор нүхэр З. А. Шахов уласхоорондын байдал тухай лекци уншаба.

Коммунис байгуулалтын теориин хэдэ хэдэн асуудалаар КПСС-эй обкомой лекторнууд—нүхэд Т. В. Полякова, К. Г. Полонных, партиин обкомой политическэ гэгээрэлэй байшангай консультант нүхэр Б. Б. Баймин гэгшэд лекцинүүдые уншаһан байна.

Партийна пропагандые коммунис байгуулалтын бодото байдалтай нягта холбоотойгоор эмхидхэхэ тушаа семинар дээрэ ехэ хөөрэлдөөн болоо. Энэ асуудалаар партиин обкомой пропаганда, агитациин таһагые даагша К. Е. Маслов, КПСС-эй обкомой лекторнуудэй бүлэгые даагша нүхэр Д. Д. Очиров, обкомой ба горкомой политическэ гэгээрэлэй байшангай консультант нүхэр В. В. Заикина гэгшэд үгэ хэлээ.

Политическэ һуралсал хадаа ажалшадые коммунис үзэлтэйгөөр хүмүүжүүлгын шухала хубинь болоно. Тиимэһээ энэ хэрэг партийна комитедүүдэй, организацинуудай сагүргэлжын анхаралда байха ёһотой гэжэ семинар дээрэ онсо тэмдэглэгдээ. Нэн түрүүн хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдые энэ хүдэлмэридэ хабаадуулха шухала. КПСС-эй Куйбышевска, Минскэ обкомуудай тоосоо дуулаад, партиин Центральна Комитет тусхай тогтоол гаргаһан байна. Хүтэлбэрилэгшэ бүхэн хүмүүжүүлэгшэ байха ёһотой гэжэ энэ тогтоол соо заагданхай. Партийна һуралсалай үнгэрэгшэ жэлдэ предприяти, колхоз, совхозуудай олон хүтэлбэрилэгшэд пропагандистаар хүдэлөө һэн. Мүнөөшье жэлдэ эдэнэр бүри олоороо хабаадуулагдаха гэжэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглэбэ.

Политическэ һуралсалые ажал үйлэдбэридэ аша үрэтэйгөөр, хүсэ нүлөө ехэтэйгээр, удха түгэлдэрөөр ябуулха тухай семинар дээрэ онсолон хэлсэгдээ. Энэ асуудалаар хэдэ хэдэн пропагандистнар үгэ хэлээ. Дүй дүршэл тухайдаа эдэнэй хэлэһэн үгэ хураангыгаар доро толилогдобо.

Һүүлэй жэлнүүдтэ соёл сурталай хүдэлмэридэ олониитэ эдэбхитэд ехээр хабаададаг болоо байна. Тэдэнэй хүсөөр хүдэлдэг политическэ гэгээрэлэй кабинедүүд хаа хаанагүй байгуулагдаад, хүмүүжэл болбосоролой ехэ хүдэлмэри ябуулжа байдаг. Эдэ кабинедүүдые даагшанарай зариман семинарта хабаадалсажа, дүй дүршэл тухайдаа хөөрэлдэһэн байна. Соёл сурталай эдэ ниитын зургаануудай шухала удха шанартай, саашадаа бүри бүхэ үндэһэ һууритай болохо байһые даагшанарайнь хэлэһэн үгэ гэршэлнэ.

КПСС-эй XXII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө областной партийна организациин тэмсэжэ байһан тухай, мүн саашанхи зорилгонууд ба ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ тухай КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр А. У. МОДОГОЕВ семинарай түгэсхэлдэ дэлгэрэнгы үгэ хэлээ.

---

* *

Түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлгэ— партийна һуралсалай шухала зорилго

Захааминай „Красный Октябрь" колхозой үйлэдбэриин экономико шудалха кружогой пропагандист нүхэр М-Ж. Ц. ГАРМАЕВАЙ үгэһөө

«Красный Октябрь» колхоз хэдэн жэлэй туршада гээгдэжэ ябаһан юм. Энэ гээгдэлһээнь гаргахын тулада ажахынгаа экономико гүнзэгыгөөр шудалха, түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ хэрэгтэй байгаа. Тиигээд экономикын эрдэм шудалжа эхилһэн байгаабди.

Юумые ёһотоор тоололжо шададаггүй, ажахыгаа ахир тулюураар эрхилдэг ябадалые эгээл энэ ажахын жэшээ гэршэлнэ. Һалбари бүхэнэй хүдэлмэриин үрэ дүн тоолон гаргахадаа, ажахыгаа али тухай ахир муугаар эрхилжэ байһанаа кружогойхид харагдан байгаа. Жэшээнь, ажал хэжэ шадаха хүн бүхэн жэл соогоо оройдоо 360 түхэригэй олзо доход оруулдаг байба. Һү, мяханай, нооһоной өөрынь үнэ хэмгүй ехэ байһан. Эдэ бүгэдые шэнжэлэн үзэжэ, хүн бүхэнэй анхарал хандуулагдаа. Экономикын эдэ асуудалнууд хүнүүдэй анхарал татаһан, һонирхуулһан байна. Эдэ бүгэдэмнай аша үрэгүй, харюугүй һалаагүй. Экономико шудалха дуратайшуул улам олошороо. Партиин XXII съездын һүүлээр экономическа һургуули эмхидхээ һэмди. Хэшээлэй болохо бүри һургуулида ябадаг хүнүүдһээ гадна, бэшэшье хүнүүд олоороо ерэдэг болоо һэн.

Иигэжэ экономикын үндэһэн сургаал шудалһанай ашаар манай колхозой эдэбхитэд бүхы һалбаринуудаа ажахын тоосоондо оруулха гэжэ шиидэһэн юм. Манай хүршэнэрэй—Зэдын Ленинэй нэрэмжэтэ колхозойхидой ажал хэрэгһээ жэшээ абажа, ажахын тоосоо нэбтэрүүлжэ эхилээбди. Зүгөөр ажал эмхидхэхэ, түлэхэ шэнэ гуримуудые өөһэдынгөө байдалда тааруулан хэрэглэгдээ. Тиигээгүй һаа, таарахагүйшье зүйлнүүд бии байгаа. Жэшээнь, дурадхагдаһанай ёһоор тоосохо болоо һаа, бүгэдэндэ адли түлөөһэн үгтэхэ байба. Тобшоор хэлэбэл, энэ арга нэбтэрүүлхэдээ бүхы дутагдалнуудыень дабтахагүй гэжэ оролдогдоо. Ажалай тоо бүридхэлдэ ехэ анхарал табигдаһан байна. Шэнэ тариф зохёогдоо. Иигэжэ бэлэдхэл хэһэнэй һүүлээр, энэ жэлэй эхинһээ ажахын тоосоондо орогдоо һэн. Аша үрэнь бодото дээрээ харагдажа эхилээ. Энэ жэлэй 1-дэхи кварталда нёдондо жэлэй энэ үеынхиһээ 20 процентээр ехэ һүн абтаа. Түрүүшын хахад жэл соо һү һааха, гүрэндэ худалдаха түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ. Энээнэйнгээ түлөө колхознай партиин райкомой, аймгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг абаһан байна.

Колхозой үйлэдбэридэ түрүү арга нэбтэрүүлхэ хэшээл болоһон байна. Мүнөө жэлэй апрель һараһаа «ёлочка» түхэлэй түхеэрэлгэ хэрэглэдэг болонхойбди. Манай һаалишад үнеэ һааха оньһон арга нэбтэрүүлхынгээ урда тээ хүршэнэртөө—Зэдэ ошожо, тэндэхи ажал хүдэлмэритэй танилсаһан байна. Энэ арга нэбтэрүүлһэнэй һүүлээр аша үрэнь элитээр харагдаа. «Ёлочка» табигдаад, ажалай гаргаша 3 дахин хороогдоо.

Үхэрэй тарган мяха бүри ехээр абаха гээшэ манай нэрэ хүндын хэрэг болоно. Нэгэ хэшээлэй үедэ үхэрэй тарган мяха абаха тухай хэлсэһэнэй һүүлээр, колхозой гэшүүн нүхэр Цыденов мал таргалуулдаг гүүртэдэ хүдэлхэ хүсэлэнтэйб гэжэ мэдүүлээ һэн. Тиигээд бүлэг бүлэгөөрнь (турово аргаар) үхэр шахан таргалуулха хүдэлмэри түсэбэй ёһоор эмхидхэгдэһэн байгаа. Мяха абаха асуудал шиидхэһэнэй ашаар тэжээл хоёр дахин багаар гаргашалагдаад, олзо доходынь 18 процентээр нэмээ.

Мүнөө колхознигуудай журамшье һайжаранхай, ажалайнь үрэ һайн болоо. Абаһан продукциин өөрынь үнэ хямдараа. олзо доходыньшье ехэ болоо. Ойрын жэлнүүдтэ эдеэ хоолой зүйл элбэг дэлбэг болгохо зорилго шиидхэхэдэ хубитаяа оруулхань дамжаггүй.

Кружогой һурагша бүхэн агитатор байха ёһотой

Тарбагатайн „Дружба" колхозой партийна организациин пропагандист нүхэр Н. И. МЕНЬШИКОВАГАЙ үгэһөө

Хүдөө ажахын экономико шудалха кружогые хүтэлбэрилхэ зуураа, һурагша бүхэниие агитатор болохо шадабарида һургаха гэжэ оролдогдоһон байна. Һурагшадтаа үгэ, элидхэл хэлүүлжэ эхилээ һэмди. Жэшээнь, хэшээл дээрэ элидхэл хэхэ даабари үгтэдэг, хэһэнэйнь удаа ажаглалта, һанамжануудаа хэлэдэг байнабди.

Хүн бүхэн анханһаа үгэ, элидхэл хэлэхэ шадабаритай байдаггүй бшуу. Тиимэһээ кружогойхидые энэ хэрэгтэ һургаха гээшэ бидэнэр, пропагандистнарай нангин зорилго болоно. Элидхэл, хөөрэлдөөндэ хэрэглэхэ баримтануудые яажа суглуулха, бэлдэхэб гэжэ харуулалсахада туһатай. Жэшээнь, коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха тухай темэ шудалхадаа, фермэнүүдые даагшанарта элидхэл хэхыень даалгаһан байгаабди. Тиигэһэмнай теориин асуудал тайлбарилхатаяа хамта манай колхоздо, фермэдэ юун хэгдэжэ байнаб гэжэ бодото баримта дээрэһээ хэлсэдэг байба. Тиихэдэ эдеэ хоолой зүйл элбэгээр абаха шэнэ арга боломжо элирүүлэгдэдэг, дутагдалнуудые усадхаха хэмжээнүүд хараалагдан бэелүүлэгдэдэг байгаа. Үгышье һаа, КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленумэй шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр хүдөө ажахыгаа хүгжөөн дэбжээхэ тухай хөөрэлдэхэдөө, таряалангай ургаса дээшэлүүлхэ тухай хэлсэгдэһэн байна. Иигэжэ нютагай баримтануудые теориин асуудалтай зохилдуулан хэрэглэхэ аргада һурганабди.

Зунай сагта манай кружогой һурагшад бултадаа шахуу агитатор, политэмхидхэлшээр хүдэлөө, хүдэлжэшье байна. Зундаа, мүнөөшье эдэнэртэеэ холбоо барисаатай байдаг, үе үе болоод хөөрэлдэдэгбди. Манай олонхи һурагшад һайн агитаторнууд болонхой. Жэшээнь, колхозой хоёрдохи отделениие даадаг нүхэр Бочеев ажалаа һайнаар ябуулдаг, ойлгуулламжыншье хүдэлмэри үрэ ехэтэйгээр эмхидхэдэг юм. Мүн шубуушан Малов, комбайнер Малов гэгшэд соёл сурталай хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг. Кружогой һурагша Дубнова эхэнэрэй соведые хүтэлбэрилдэг, тэдэнэрэй дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулдаг. Нүхэр Кушнарев ханын газетэ гаргана, политэмхидхэлшээр хүдэлнэ. Иигэжэ манай кружогой һурагшад ажалшадай дунда хүмүүжүүлболбосоролой хүдэлмэри эдэбхитэйгээр ябуулалсадаг болонхой. Бүхы һурагшадые эрхим агитаторнууд болгожо шадаабди гэхын аргагүй. Энэ талаар үшөөл ехэ юумэн хэгдэхэ болоно. Ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ һурагшадтаяа хамта эдэбхитэйгээр хабаадаха уялгатайбди.

Соёл сурталай хүдэлмэриин шэнэ гуламтанууд

Олониитын хүсөөр хүдэлдэг политическэ гэгээрэлэй кабинедүүдые даагшанарта үгэ үгтэбэ:

А. И. БЕРЕЗИНА

Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ Буряадай désinstitut

1961 оной апрель һарада манай институдай дэргэдэ политическэ гэгээрэлэй кабинет байгуулагдаһан юм. Тэрэнэймнай дэргэдэ методическа совет эмхидхэгдэнхэй. Институдай кафедрые даагша нүхэр Дульбинов тус соведые ударидадаг.

Олониитын хүсөөр хүдэлдэг энэ кабинеднай олохон партийна организацинуудта соёл сурталай хүдэлмэри ябуулхадань туһалдаг. Тэрэ организацинуудтаа бултандань шахуу пропагандистнарые эльгээдэг гү, али партийна һуралсал ходо шалгажа байдагбди. Энээнһээ гадна, тэндэнь ошожо лекцинүүдые уншадаг, соёл сурталай бэшэшье хүдэлмэри ябуулдаг гээшэ.

Мүнөө жэлдэ мүн лэ 16 партийна организаци манай кабинедтэ даалгагданхай. Эдээнэй олонхинь промышленна предприятинуудай организацинууд юм. Партийна һуралсалай шэнэ жэлдэ манай кабинет тэдэл коллективүүдэй партийна организацида арга шадал соогоо туһаламжа үзүүлхэ.

А. М. АЛЕКСЕЕВ

Зэдын аймагай Борьёогой совхозой партийна организаци

Шэнэ түхэл маягай эмхи—олониитын хүсөөр хүдэлдэг политическэ гэгээрэлэй кабинедүүд бии болонхой. Манайшье совхозой партийна комитедэй дэргэдэ иимэ кабинет нёдондо жэлһээ хойшо хүдэлжэ байна. Энээнээ уран гоёор түхеэрхэ гэжэ оролдоһон байгаабди. Стендүүдые хэжэ хадагдаа. КПСС-эй XXII съездын һүүлээр харуулан ойлгуулха зүйлнүүдые бүри олоор түхеэрээбди. Тиигэжэ хүнэй дура сэдьхэл татамаар болгогдоо.

Манай кабинедэй методическа совет пропагандистнарай, агитаторнуудта туһалха хүдэлмэри ябуулдаг, табан кружогой хүдэлмэридэ туһалдаг байгаа. Методическа соведэй гэшүүн бүхэн кружогуудай хэшээл үнгэргэдэг, байлсадаг гуримтай.

Манай кабинет ганса партийна һуралсалда туһалаад лэ байдаггүй, харин бүхы соёл сурталай хүдэлмэридэ зохихо туһа хүргэхэ гэжэ оролдодог байна.

Нүхэр БАЛДАНДОРЖИЕВ

Хориин аймагай Хэжэнгын совхозой партийна организаци

Манай совхозой дэргэдэ олониитын хүсөөр хүдэлдэг политическэ гэгээрэлэй кабинет байгуулагдаһаар жэл тухай боложо байна. Энэ хугасаа соо горьтой юумэ хэгдээ. Тус кабинедэй дэргэдэ пропагандистын, агитаторай, түрүү дүй дүршэлэй, атеистын булангууд бии юм.

Эдэ булангуудые уран гоёор түхеэрхэһээ гадна, харуулан ойлгуулха зүйлнүүд һайнаар бэлдэгдэнхэй, мүн библиотекэ бии. Иигэжэ соёл сурталай хүдэлмэриин гуламта болонхой. Агитаторнуудай, пропагандистнуудай семинар үнгэргэгдэдэг. Мүн кабинедэй зүгһөө партийна һуралсалда ехэ туһаламжа үзүүлэгдэдэг гээшэ. Үнгэрэгшэ жэлдэ хүдөө ажахын экономико шудалха 10 кружок, коммунис хүмүүжүүлгын 3 кружок болон бусад, хамтадаа 17 кружок, семинар хүдэлөө.

Манай кабинет ажахын тоо, баримтануудые согсолжо, пропагандистнарта үгэдэг юм. Мүнөөшье жэлдэ кружок, семинарнуудтаа тодорхой туһаламжа үзүүлжэ байхабди.

Т. Н. АНАНЬИНА

Улаан-Үдын түмэр замай узелай партийна организаци

Олониитын хүсөөр хүдэлдэг кабинет манайда хоёр жэлэй урда тээ байгуулагдаһан юм. Тэрээнһээ хойшо үшөө хоёр кабинет бии болгогдонхой. Нэгэниинь паровозно депогой, нүгөөдэнь—вагонно депогой дэргэдэ. 16 партийна организаци хангададагбди. Кабинедэй дэргэдэ 11 хүнһөө бүридэһэн методическа совет бии. Кабинедэй хүдэлмэри политическэ гэгээрэлдэ зорюулан ябуулагдадаг юм. Мүн бэеэ даагаад һурадаг хүнүүдтэ һаналаа табигдадаг гээшэ. Юуб гэхэдэ, өөһэдөө һурадаг хүнүүд үнэндөө юушье хэдэггүй гэжэ элирэнхэй. Тиимэһээ саашадаа бидэнэр бүри хёрхоор шалгадаг болохобди. Бэеэ даагаад һурадаг хүнүүдэй семинар үнгэргэдэг болохоор хараалагдана. Пропагандистнарта туһалха хүдэлмэри бүри һайнаар ябуулагдаха байха. Агитаторнуудай, атеистын булангууд бии болгогдоо.

Нүхэр ТИУНОВ

КПСС-эй Баунтын райком

Бусад аймагуудта орходоо манай эрхэ байдал тад ондоо аабдаа. Хэды тиимэшье һаань, тэрээндээ тааруулан бүхы хүдэлмэреэ ябуулдагбди. Манай аймаг дотор олониитын хүсөөр хүдэлдэг 5 кабинет бии юм. Тэдээн сооһоо Арекиткандахи кабинедэй хүдэлмэри харуулха һаншатайб. Тус кабинедэй дэргэдэ 7 хүнһөө бүридэһэн методическа совет бии.

Клубай нэгэ углууда тиимэ кабинет нээнхэйбди. Пропагандистнарта, һуралсагшадта туһаламжа болохо стенд эмхидхэгдээ. Энээнэй хүдэлмэриин онсо илгаа юуб гэхэдэ, кабинедые даагша Иван Степанович Яхно эндэхи агитаторнуудтай, бэшэшье хүдэлмэришэдтэй туһалха хүдэлмэри ябуулхадаа, тэдэнэй тус бүриин бэлэдхэл ба эрилтые хараадаа абадаг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Үдэ городой пропагандистнарай семинарта хабаадагшад ПВЗ-гэй хүдэлмэришэн-пропагандист И. И. Кравцов (зүүн гарһаа), Октябрьска районой пропагандист А. Ю. Кожарский, Ивалгын дунда һургуулиин һуралсалай таһагые даагша Н. И. Халбаев гэгшэд хөөрэлдэжэ байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Хилын саанаhаа

Индиин парламентын гэшүүд МНР ошобо

ЭРХҮҮ, сентябриин 24. (ТАСС). Индиин парламентын гэшүүдэй делегаци Советскэ Союзда ерэнхэй. Арадай палатын түрүүлэгшэ Сардар Хукам Сингх гэгшэ энэ делегацииие толгойлжо ябана.

Индиин парламентын гэшүүд Эрхүү город ерэжэ, Эрхүүгэй ГЭС-ые хараа. «Ракета» гэдэг түргөөр ябадаг катерта hуужа, Байгал дээгүүр айлшад аяншалба. СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин лимнологическа институдай хүдэлмэритэй делегациин гэшүүд танилсаа.

Ажалшадай депутадуудай Эрхүүгэй областной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ А. В. Гриценко делегациин хүндэлэлдэ сайлалга хэбэ. Энэ сайлалгань хани халуун оршон байдалда үнгэрhэн байна.

Индиин парламентын гэшүүдэй делегаци мүнөөдэр үглөөгүүр Монголой Арадай Республика ошобо. Монголой Арадай Республикада айлшалhанай hүүлээр эдэнэр Советскэ Союзаар дахин аяншалха юм.

Белградта хани ёhоор угтаба

БЕЛГРАД, сентябриин 24. ТАСС-ай корреспондентнүүд И. Харитонов, И. Титов гэгшэд мэдээсэнэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежневые Югославиин ниислэлэй хүн зон мүнөөдэр хани халуунаар, хүндэмүүшэ ёhоор угтаба. ФНРЮ-гэй президент Иосип Броз Тито гэгшын уряалаар Л. И. Брежнев эндэ ерэhэн байна.

Белградhаа аэродром хүрэтэрхи харгыгаар үглөөнhөө хойшо хүн зон олооро субаба.

Советскэ Союзай, ФНРЮ-гэй гүрэнэй тугуудаар аэродром шэмэглэгдэнхэй. Президент Иосип Броз Тито, Арадай Союзна Скупщинын түрүүлэгшэ Петар Стамболич, ФНРЮ-гэй бусад хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшад ехэ айлшанаа угтахаяа аэродром дээрэ ерээ. СССР-hээ Югославида байдаг посольствын, Белградтахи совет эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд мүн тэндэ байба.

Нютагай сагаар 11 часта «ИЛ-18» түхэлэй самолёт аэродром дээрэ бии болобо. Югославиин агаарай хүсэнүүдэй реактивна истребительнүүд тэрэнии үдэшэжэ ябаа. Энэ самолёт буугаад, аэропортын гэр тээшэ ерэбэ. Нацинуудай салют үгтэhэн байна. Л. И. Брежнев самолёдhоо гараба. Пионернүүд Л. И. Брежневтэ баглаа сэсэгүүдые баряа.

Президент Иосип Броз Тито ехэ айлшантаяа, тэрэниие үдэшэжэ ябаhан хүнүүдтэй хани халуунаар мэндэшэлэлсээд, ФНРЮ-гэй хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшадые совет айлшадтайгаа танилсуулба.

Советскэ Союзай, Югославиин гүрэнэй гимнүүд hүр жабхалантайгаар зэдэлбэ. Л. И. Брежнев Иосип Броз Тито хоёр хүндэлэлэй харуулай урдуур ябажа гараба. СССР-эй Верховно Соведэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев Белградта байдаг дипломатическа түлөөлэлгэнүүдэй толгойлогшонортой, хүдэлмэрилэгшэдтэй мэндэшэлэлсээ.

Президент Иосип Броз Тито микрофоной хажууда ерэжэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэдэ хандажа үгэ хэлэбэ.

Л. И. Брежнев тэндэ харюугай үгэ хэлээ.

Л. И. Брежнев, Иосип Броз Тито гэгшэд СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын байха газарта ошобо. Хэдэн арбаад мянган хүн зон Л. И. Брежневые хани халуунаар угтаа. Земунай, Белградай үйлсэнүүд СССР-эй, ФНРЮ-гэй гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэнхэй. «Һайн hайхanaар айлшалыт!», «Югослав-совет хани барисаан мандаха болтогой!» гэhэн үгэнүүд транспарантнууд дээрэ бэшээтэй харагдана.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежневые Белградта угталга хадаа аха дүү хоёр арадуудай хани барисаанай улам бэхижэжэ байhаниие гэршэлэн тодорхойлбо.

БЕЛГРАД, сентябриин 24. (ТАСС). СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Леонид Ильич Брежнев ФНРЮ-гэй президент Иосип Броз Тито гэгшэтэй ошожо уулзаба. Президент Тито Л. И. Брежнев хоёр хани ёhоор хөөрэлдөө.

Белградта дүтэхэнэ оршодог Авала хада дээрэ Югославиин мэдэгдээгүй баатарай хүдөөлүүлэгдэhэн газар, мүн немец эзэмдэгшэдтэй дайлалдахадаа наhа бараhан совет, югослав сэрэгшэдэй хүдөөлүүлэгдэhэн газар бии. Л. И. Брежнев тэндэ баглаа сэсэгүүдые табиба.

Советскэ Союзай оруулhан дурадхалнууд бүхы арадуудай уг зорилгонуудтай тааралдана

ГАВАНА, сентябриин 24. (ТАСС). Социалис оронуудай эб найрамдалда дуратай политика бэелүүлдэгынь, империалис этэгээдүүдэй дайн байлдаа хэхэ политика ябуулдагынь Советскэ Союзай Гадаадын хэрэгүүдэй министр нүхэр Громыкын ООН-до хэлэhэн үгэ соо тодорхойлогдобо. Дэлхэйн арсалдаата асуудалнуудые шиидхэхэ программые иигэжэ хараалба гээд, «Нотисиас де ой» газетэ түрүү бэшэг соогоо тэмдэглээ. США-гай империалистнууд Кубада эсэргүү харата муухай аашануудые ходо бэелүүлжэ, үдэрhөө үдэр бүхэндэ дэлхэйн дайнай аюулые ехэдхэнэ. Хэрбээ hаяхан бии болоhон республикада эсэргүү сэрэгэй добтолго Американ империалистнуудай хэхэ гэжэ шиидээ hаань, эб найрамдалда дуратай, империалис этэгээдүүдтэ эсэргүү социалис оронуудтай дайн байлдаан эхилхэ байна бшуу гээд газетэ тэмдэглэнэ. Тиимэhээ Советскэ Союзай шанга уридшалан hануулга тухай А. А. Громыко ООН-до үгэ хэлэхэдээ hануулhан байна. СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыкын ООН-до хэлэhэн үгэ эб найрамдал хамгаалха хэрэгтэ оруулагдаhан ехэ хубита болоно. Манай арад зон эб найрамдал тогтоохо хүсэлтэй, манай арад зон эб найрамдалай хэрэгые хамгаална. Куба болбол ондоо оронууд тушаа эзэрхэг түримхэй hанаашалгатай гээд империалис этэгээдүүд худал хуурмаг үгэнүүдые тараадаг.

ООН-до советскэ министрэй оруулhан шухала, яаралтай дурадхалнуудые газетэ дурдаба. Советскэ Союзай оруулhан дурадхалнууд бүхы арадуудай уг зорилгонуудтай тааралдана гэжэ газетэ үргэлжэлүүлнэ. Эдэ дурадхалнуудынь бүхы дэлхэй дээрэ туйхаглагдажа, колониализмые усадхан hалгаха хэрэг түргэдхэгдэг лэ, тиигэжэ буу зэбсэг хуряалга бэелүүлэгдэг лэ, дэлхэйн бүхы арадууд эб найрамдал, жаргалтай байдал тогтоог лэ гэжэ эб найрамдалда дуратай Кубын арад тоолоно. Куба хэндэшье аюул тохёолдуулнагүй. Хэрбээ Кубада добтолон орохо болоо hаань, Кубын арад бэеэ даанхай байдалаа, эб найрамдал хамгаалхын түлөө илан илатараа тэмсэхэ гэжэ газетэ бэшэнэ.

Франциин коммунис партиин политбюрогой мэдүүлгэ

ПАРИЖ, сентябриин 23. (ТАСС). Президент де Голлиин конституци хубилгаха гэhэн зорилгые Франциин коммунис партиин политбюро буруушааба. Демократида эсэргүү энэ проектые бүхы республиканецуудай буруушаахые Франциин коммунис партиин политбюро мэдүүлгэ соогоо уряалба.

Гүрэнэй толгойлогшо мүнөө үедэ үлэмжэ ехэ эрхэтэй болонхой. Бүгэдэ ниитын hунгалтаар hунгагдахадаа, гүрэнэй толгойлогшо арад зоной нэрэhээ хуули буса аашануудые гаргажа болохо. Иигэжэ Францида ехэ аюул тохёолдохоёо байна гэжэ мэдүүлгэ соонь заагдана.

Социалис парти, Нэгэдэмэл социалис парти, радикалнууд, ЮДСР болон зарим бүлэглэлнүүд конституциие хубилгаха де Голлиин проектые буруушаана гээд Франциин коммунис партиин политбюро тэмдэглэнэ.

Астронавтикын асуудалнуудаар зарлагдаhан уласхоорондын XIII конгресс

ВАРНА, сентябриин 24. ТАСС-ай тусхай корреспондент Л. Маркелова мэдээсэнэ:

Астронавтикын асуудалнуудаар зарлагдаhан уласхоорондын XIII конгресс мүнөөдэр Варнада баяр ёhололой оршон байдалда нээгдэбэ.

Корабль бүтээгшэдэй Культурын ордоной зал соо хэдэн зуугаад хүн зон сугларшанхай байба. Элдэб оронуудай эрдэм ухаанай ажал ябуулагшад, олон тоото айлшад, журналистнууд тэндэ hуурияа эзэлбэ.

Астронавтикын уласхоорондын нэгэдэлэй вице-президент, Болгариин мэдээжэ астроном Н. Бонев гэгшэ заседаниие нээгээ. Болгариин Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо, конгрессэй эмхидхэлэй комитедэй түрүүлэгшэ Иван Михайлов үгэ абаба. Болгариин правительствын, эмхидхэлэй комитедэй нэрэhээ делегадуудые, айлшадые тэрэ халуунаар амаршалаа. Советскэ космонавт Г. Титовой Варна ерэжэ, конгрессэй хүдэлмэридэ хабаадаhандань ехэ баярлажа байhанаа И. Михайлов мэдүүлбэ. Гэхэтэй хамта Америкын космонавтнуудай уригдаhан аад, ямаршье харюугай бэшэг эльгээгээгүй байhандань гэмшэхээр гээд тэрэ хэлээ.

Астронавтикын уласхоорондын нэгэдэлэй президент Лесли Шеперд гэгшэ үгэ хэлэhэн байна.

Болгариин Наукануудай академиин президентын уялгые дүүргэгшэ Любомир Крыстанов түрүүшын пленарна заседанида амаршалгын үгэ хэлэбэ.

Советскэ космонавт Г. С. Титовой амаршалгын үгэ хэлэхэдэ, конгресстэ хабаадагшад хани халуунаар угтаба.

Оманай партизанууд тэмсэнэ

КАИР, сентябриин 24. (ТАСС). Оманай партизанууд Ростак город шадар Англиин хоёр броневигые hалгаба. Низва город шадар үшөө нэгэ броневик минын тэhэрхэдэ эбдэрээ. Оман Иманадай Каирта байдаг түлөөлэлгэ иимэ мэдээсэл абаhан байна.

Ганын президент Кваме Нкрума мэдүүлгэ хэбэ

АККРА, сентябриин 23. (ТАСС). Хүн зониие алаха хюдаха хорото аашануудые болюулхын зорилгоор правительство тусхай хэмжээнүүдые абаба гээд, Ганын президент Кваме Нкрума үсэгэлдэр үдэшэлэн радиогоор мэдүүлгэ хэбэ. Аккрада сентябриин 20-до бэелүүлэгдэhэн хорото аашатай дашарамдуулан, Кваме Нкрума иигэжэ хэлэhэн байна. Августын 1-дэ, сентябриин 9-дэ, 20-до бомбын тэhэрхэдэ арбан табан хүн үхөө, 256 хүн шархатаа гэжэ Ганын президент Кваме Нкрума мэдээсэбэ. Аккрада, Ганада иимэ муухай зэрлиг аашануудай саашадаа гаргагдахаяа болихын түлөө хүн зон полицинхидтэ шадаха зэргээрээ туhалха ёhотой гэжэ Кваме Нкрума уряалба.

Францида үнгэргэгдэhэн hунгалта

ПАРИЖ, сентябриин 24. (ТАСС). Сенадай hунгалтын дүнгүүд тухай Франциин дотоодын хэрэгүүдэй министерство мэдээсэл гаргаба. 78 сенаторнууд шэнээр hунгагдаhан байна. 1959 ондо болоhон hунгалтаhаа мүнөөнэйхи нэгэ бага ондоо байба. Тиигэжэ коммунистнууд хуушанайхяараа 14 hууритай, социалистнууд—52, зүүнэй талые баримталдаг демократическа нэгэдэл—50, МРП—35, «дулдыдадаггүйшүүлэй, таряашадай» бүлэг—83, шэнэ республика хамгаалха союз—3, партийнабэшэ хүнүүдэй бүлгэм 6 hууритай болобо.

Байра байдалыемнай hайжаруулагты гэhэн эрилтэ Англиин пароходуудай, баржануудай, портын хүдэлмэришэд hаяшаг забастовко хэбэ. Хэмhээ үлүү ажал хэhэнэй түлөө дээшэлүүлэгдэhэн түлөөhэ үгэхэ эрилтэ тэдэнэр табиhан байна. Иигэжэ найман үдэрэй туршада үргэлжэлhэн забастовкодо 8 мянгаад хүн хабаадаа. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: забастовкодо хабаадагшадай митинг. ЮПИ—ТАСС-ай фото.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур

1962 оной сентябриин 26.

Сэлэнгын ажалшадай ба

Жэл ерэхэ бүри Оронго тосхоной түхэл шарайнь хубилжа, холоhоо харахада зэрэлгээ татан байдаг юм. Тосхоной урган хүгжэхэтэй хамта ажалшадай ажабайдал, ажаhуудалынь баян дэлгэр болоно.

«Улаан Оронго» артелиин гэшүүдэй шадалтай hайхан, гэгээрэлтэ тэнюун байдалые тодорхой баримтанууд гэршэлнэ. Хэдэн арбаад айлнуудта мүнөө үеын радиоло, радиоприёмнигуудhaa гадна, эдэнэрэй зариманиинь телевизорнүүдтэйшье болонхой.

Һаяхан колхозой барилгашадай бригадые хүтэлбэрилдэг Бимба Бадмацыренович Бадмаевай бүлынхид телевизорэй түрүүшын дамжуулга хараба. Тэрэ үдэшэ хүрщэнэрыньшье ерэжэ, ниислэл хотынгоо hонинтой ехэтэ баясан танилсаа.

— Телевизор гээшэмнай яагаа зохид юм. Һони hонин зүжэг наада харахын тула Улаан-Үдэ ошолтогүй, гэртээл hуугаад хаража байхада болохол!—гэжэ сэлэнгынхид омогорхоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Б. Б. Бадмаевай гэр бүлынхид болон хүршэнэр Улаан-Үдын телевидениин дамжуулга хаража hуунад.

Ц. Балданов.

Хоёрдохёо шүүгдэ

Мүрысөөнэй арбан гурбадахи уулзалга болобо. Мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябаhан Ушаков Салтановые бэлэхэнээр шүүжэрхёо. Шатаршад Власов Казьминиие, Бурлаков Марактаевые, Хабухаев Захаровые, Черноскутов Яблошевскиие шүүhэн, бэшэниинь хойшолуулагдаа.

Арбан дүрбэдэхи уулзалгын болоходо, мастерта кандидадууд Мельников Ушаков хоёрой наадан тэндэ сугларагшадай анхаралые хандуулаа. Шатаршан Мельников нүхэрэйнгөө урдаhаа үсэд шанга... жа, бодонуудаа дуу... хуу андалдаа. Һүүл... хоёр тэмээгээрээ ноён... толжо, Ушаковые шү... гэжэ мастерта канди... ков хоёрдохёо шүүг... лоно. Черноскутов ш... тидаа алдуу хэжэ, С... шүүгдэшэhэниинь ... маар. Шатаршад С... Мункоев, Назимов, ... Яблошевский гэгшэд ... зээнэйхиhээ шадама... наадажа, Вощенко, ... таев, Бурлаков, Меж... хаев гэгшэдээ шүүб...

Арбан дүрбэдэхи у... удаа шатаршад Уша... сов гэгшэд 13 уулза... тустаа 10—10 очкото... зэргэдэ ябана.

В. Ма...

ЭЛДЭБ ҺОНИН

ТҮРЭҺЭЕЭ ХАЯХАДАА ТЭҺЭРДЭГ ЗАГАҺАН

Байгал далай соо хэдэн зуун метр гүнзэгыдэ голомянка (тоhон жараахай) гэжэ загаhад байрладаг юм. Тиимэ загаhад тархяараа өөдөө хараад, ялагар hэрээнүүдээ хүдэлгэн, удаан саг соо тамардаг. Алтандал адли үнгэтэй багахан загаhад түрэhэ хаяха сагайнгаа ерэхэдэ уhанай дээрэ хөөрэн гараад, тэhэрдэг. Гэдэhэн сооhоонь гараhан бишыхан могоолзойнууд түргөөр тамаран таража, уhанай дээгүүр хоол бэдэржэ амидардаг байна. Бэеынгээ хүсэхэдэ уhанай оёор руу ороод, түрэhөөр хаяха үедөө эхэнүүдтээл адляар уhан дээрэ хөөрэн гаража тэhэрдэг юм.

ГАЗАР ДОРОҺОО ГАРАҺАН БОЛДОГУУД

Молдавиин республикадахи Бодика гэжэ тосхондо ажаhуугшад hүниин тэн багта газар дороhоо ехэ шууяанай гарахые дуулаhан байгаа. Үглөөгүүр эртэ газаашаа гараhан тосхоной ажалшад газар дороhоо багахан болдогой гараад байхыень обёорhон юм. Тэрэ болдогынь сүүдхэ бүри 25 сантиметрээр үндыhэн байна. Хэдэн үдэрэй үнгэрөөд байхада, тэрэ болдогой хажууда үшөө нэгэ болдог бии болоо. Тэдэ болдогууд хоёр дабхар гэрэй тухай болоhон юм. Иимэ hонирхолтой ушаралнууд үсөөн үзэгдэдэг гэжэ эрдэмтэд тодорхойлоо.

УГАА ТҮРГӨӨР УРГАДАГ УРГАМАЛ

Дэлхэй дээрэ эгээл түргөөр ургадаг ургамалнууд Калифорни шадар олдоо гэжэ эрдэмтэд бэшэнэ. Ехэ набшаhатай водоросль гэжэ ургамалнууд уhанай оёорhоо өөдөө ургахадаа, сүүдхэ бүри 50 сантиметрээр нэмэдэг. Сүүдхэдээ 30 сантиметрээр нэмэдэг хулhан эгээн түргөөр ургадаг ургамалнуудай тоодо ородог байhан. Харин водорослиин элирүүлэгдэhэнhээ хойшо хулhан хоёрдохи hуури эзэлдэг болобо.

ЕХЭ ХАЛУУНАЙ ГАЗАРНУУД

1944 оной июль hарада Термез шадар (манай ороной урда хубида) ехээр халуу шараад, hүүдэртэ 50 градус болоо hэн. Африкада Эль-Азиза (Ливи) гэжэ газарта hүүдэр газарта 58 градус хүрэтэр халуун болодог байна.

Таряа хулгайл... баригдаа...

Мүнөө колхоз, совхозу... шад, механизаторнууд ор... най баян ургасые гээлтэ... гөөр хуряажа, гүрэндөө ... даха, үрэhэ хүрэнгэез ... хын тулада эсэшэ сүс... хүдэлжэ байна.

Теэд нэгэ зариман х... ридэ хара hабараараа ор... харанхые hамбаашалан, ... ряа хулгайлаад, худалд... үбэршэлхэ hэдэлгэ гарг...

Һаяшаг Хүрбын сов... мэ «үлүү хаража, булуу... дэй» нэгэн, автомашины... А. Г. Челпанов эшэхэ н... хэ hэшхэлээ мартажа, ш... оын 3 центнер таряа ... гэртээ даража hууhана... Челпанов хуулиин харюу... баадуулагдажа, удахагүй ... да зогсохонь.

Хориин аймага... нэгэдэхи класса...

Худалдаа наймаанай асууда...

Гуримшуулхаар болоhон хэрэг

Ниислэл хотымнай түб дунда үни сагhаа хойшо Жара нүхэн (Гостинные ряды) гэжэ нэршэhэн худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой эмхи зургаануудаар олон газар оршодог. Эгээл эндэhээ холын аянай автобусууд республикын аймаг бүхэндэ шахуу таран гарадаг, хото ерэгшэд буудаг.

Тиимын тула Жара нүхэ тойроод байhан магазинуудай, столовонуудай хүдэлмэрилэгшэд хүн зондо зулгы налагайгаар хандаха, зохидоор хангаха, алишье талаараа болбосоронги, үльгэр жэшээ харуулмаар байха уялгатай. Тиин гэhээ эндэхи хүдэлмэрилэгшэдэй зариман hанаhанда хүрэмөөр хүдэлнэгүй.

Жара нүхэнэй зүүн талада гэр зуурай эд бараа наймаалха горпромторгын 7-дохи магазин бии юм. Энэ магазинда хэзээ сагта хүн ходо олон байдаг. Зүгөөр энэ магазинда хүдэлэгшэд ёhо гуримтайгаар, хүниие хүндэлхэ сэдьхэлтэйгээр ажаллана гэхын аргагүй. Үглөөгүүр бүхэндэ тус магазин саг соогоо нээгдэдэггүй. Хүн сугларшоод, үүдэ сонхынь тоншожо, «автобус ябахань, гээгдэхэмнай, түргөөр нээгыт» гэжэ ооглолдохыеньшье яhала дуулахаш.

Теэд иимэ ушарнууд магазиниие даагша нүхэр Д. А. Жигжитовагай сэдьхэл хүдэлгэнэ гү? Үгы, огто үгы! Эндэхи наймаалагшад хашалгүй хоорондоо хөөрэлдэжэ, эд бараагаа иишэ тиишэнь табисагаажа байдаг. Тиихэ зуураа, «таанад юу хулигантажа байнат, Магазинаа хэзээ нээхэеэ өөhэдөө мэдэхэбди, бү шууягты. Өөhэдынгөө гэрэй. колхозой фермын үүдэ тоншогты!» гэжэ байжа магазинай газаа байгшадта сонхоороо hэнгэргүйгөөр hүүхирэлдэнэ.

— Магазинайтнай нээгдэхэ саг үни үнгэрөөл,—гээд хүнэй дабтан хэлэхэдэ, «Би 20 жэлдэ хүдэлнэб, намай бү hургагты» гээд даагша даргань ганирдаг. Нүхэр Жигжитовагай хэрзэгы абари зан тухай горпромторгын тушаалтад hайса мэдэхэ. Эд хэрэглэгшэдэй эрилтэ хэрэглэмжэдэ анхаралаа табидаггүйhөөнь болошо, хүндэ хэрэгтэй юумэн тус магазинда гүйсэд байдаггүй. Шаажантай бидрүү, сонхын шэл болон шабалта, электро-хэрэгсэлнүүд гэхэ мэтэ захаhаа абаад хэрэгтэй юумэеэ эндэhээ абахань бэрхэ.

Энэ магазинда хүдэлдэг бусад наймаашад даагшынгаа зан hажаажа захалаа. Залуухан наймаашан эхэнэр Кирейчук нүхэр Жигжитовагай абари зан бэрхээр «шудалаа», Хориин аймагай Анаагай совхозой хүдэлмэришэн нүхэр Машанов үүдэндэ таарамаар шарнир оложо үгэхыень нүхэр Кирейчугые гуйба. Тиихэдэнь «үүдэндэ ямар шарнирай хэрэгтэй болодогые яажа мэдэхэбиб, дархан бэшэб» гэжэ тордиhогүй харюусаа.

Магазин доторнь ... эмхи гуримгүйгөөр ... хай байдаг. Тиимэh... хэрэгтэй юумэеэ ол... бэрхэ. Гомдол, дур... дай дэбтэртэ бэшэгд... нүүдые нүхэр Ж... обёордоггүй, тэрээн ... дэhэн дутагдалнууды... ха гэжэ hанааш... Иимэрхүү ушар гор... нэрые гутаана. Энэ... табихыень горпромто... мад тушаалтадта эр... дэхэ байна.

Д. Ко...

СОНОСХ...

СССР-эй Науканууд... демиин Буряадай ... жэлэлгын нэгэдхэмэ... дай эрдэм, соёлой н... тори соо, Кировэй ... дахи гэртэ, сентябри... үдэшын 18 часта: «... лэнэй бэшэлгэ ... баялигые хэрэглэхэ... тухай» лекци болох... ниие хэлэ бэшэгэ... кандидат Ц. Б. ЦЫ... БАЕВ уншаха. Шаг... танай ерэхые гуйг...

Редактор Ц. Ц. ЦИ...

Манай адрес, телефону...

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, ... ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора — 46-32, зам. реда... 32-74, ответ. секретаря—27-37, отделов партийной ... пропаганды—24-74, сельского хозяйства и советского ... тельства—47-59, промышленности, транспорта, инфор... 35-14, культуры, литературы и искусства—34-05, ... и рабселькоров—40-49, отдел переводов и корре... —35-95, бухгалтерия —37-32. Для междугородны... говоров—16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерства ... Бурятской АССР.

Н00966. Зак. №...